Cynllunio gofodol ar gyfer iechyd: mannau naturiol, mannau iach

Spatial planning for health: natural spaces, healthy places

21 Ionawr 2026 / 21 January 2026

GIG CYMRU NHS WALES
Iechyd Cyhoeddus Cymru
Public Health Wales

Croeso a chyflwyniadau

Mark Drane, Urban Habitats
a
Liz Green, Uned Gymorth Asesu'r Effaith ar Iechyd Cymru (WHIASU)
Iechyd Cyhoeddus Cymru

URBAN HABITATS
thinking | strategy | making

Cydnabyddiaeth delwedd: Beth Blandford gydag Urban Habitats

GIG CYMRU NHS WALES
Iechyd Cyhoeddus Cymru
Public Health Wales

Gall datrysiadau a dyluniadau sy'n seiliedig ar natur gael effaith fawr ar ein hiechyd a'n llesiant…

Cydnabyddiaeth delwedd: [Habitat Analytics]

Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr
BRIDGEND County Borough Council

Dull Seilwaith Gwyrdd Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Jack Dangerfield MRTPI, Uwch Swyddog Polisi Cynllunio Strategol
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Pwrpas y Cyflwyniad

1. Sut mae polisi a deddfwriaeth genedlaethol yn llunio ein dull o gynllunio ar gyfer seilwaith gwyrdd (SG)

2. Ein sylfaen dystiolaeth ar gyfer seilwaith gwyrdd

3. Ymgorfforu Seilwaith Gwyrdd mewn Cynlluniau Datblygu Lleol (CDLlau) – Astudiaeth achos

4. Y camau nesaf

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

Pam mae seilwaith gwyrdd yn bwysig

- Yn cefnogi gweithgarwch corfforol a theithio llesol
- Yn gwella llesiant meddyliol
- Yn lleihau anghydraddoldebau iechyd
- Yn darparu gwydnwch hinsawdd
- Yn cefnogi bioamrywiaeth ac ecosystemau

Ysgogwyr polisi cenedlaethol

- **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015**
- **Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016** – dyletswydd bioamrywiaeth
- **Cymru'r Dyfodol: y cynllun cenedlaethol 2040**– Adfer natur a chreu lleoedd dan arweiniad seilwaith gwyrdd
- **Polisi Cynllunio Cymru** – yn canolbwyntio ar greu 'mannau nodedig a naturiol'

Rhoi Mwy o Bwyslais ar Gamau Rhagarweiniol y CDLl: Tystiolaeth gynnar

Arolygon ecolegol cynnar ar gyfer safleoedd ymgeisiol

Gwybodaeth sylfaen fanwl am seilwaith gwyrdd a bioamrywiaeth

Dewis safleoedd dan arweiniad seilwaith gwyrdd a mewnbwn dylunio cynnar

Yn osgoi niwed ac yn nodi cyfleoedd i wella

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

Budd Net Bioamrywiaeth – Tystiolaeth ar gyfer dewis safle

- Papur cefndir yn dogfennu'r broses benderfynu
- Yn dangos sut y gwnaeth bioamrywiaeth lywio dewis safle – dwy astudiaeth achos
- Methodoleg glir a rhesymu tryloyw
- Yn atgyfnerthu dull twf natur-bositif

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

Asesiad Seilwaith Gwyrdd (GIA)

- **Sylfaen dystiolaeth** ar gyfer y CDLl a'r Polisi *DNP8: Seilwaith Gwyrdd*
- **Mapio llinell sylfaen**: Ardaloedd twf unigol a dyraniadau strategol ledled y sir - yn nodi cynefinoedd, lleddfu newid hinsawdd, mynediad, mannau agored, ac ati.
- Yn nodi **bylchau/risgiau** a **chyfleoedd** i wella'r seilwaith gwyrdd
- Yn cefnogi **datganiadau seilwaith gwyrdd** ar gyfer ceisiadau cynllunio

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

Ffigur 2: Asedau amrywiaeth biolegol a gwydnwch ecologol o fewn y fwrdeistref wladol

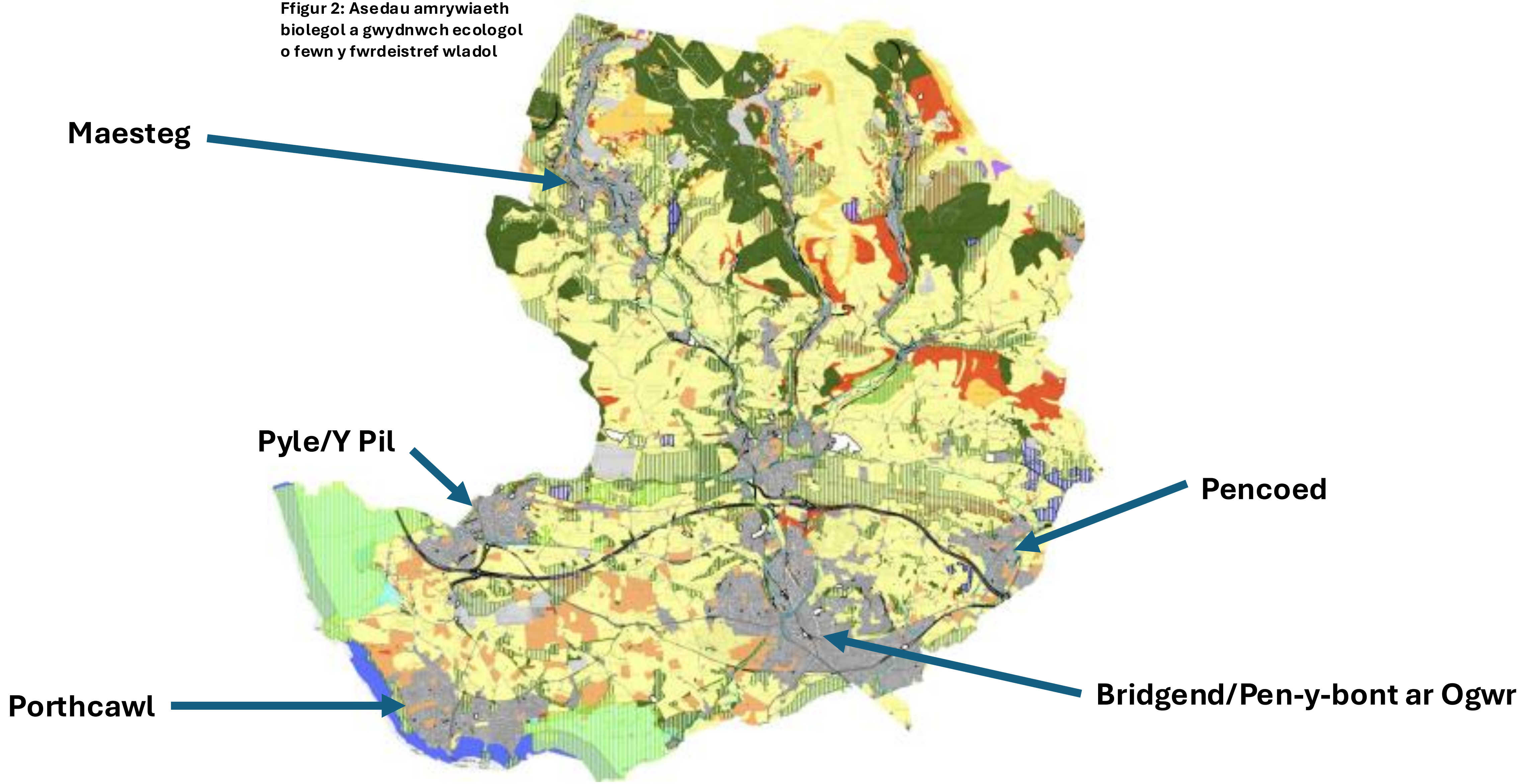

Ffigur 7: Seilwaith gwyrdd trefol presennol o fewn Pen-y-bont ar Ogwr

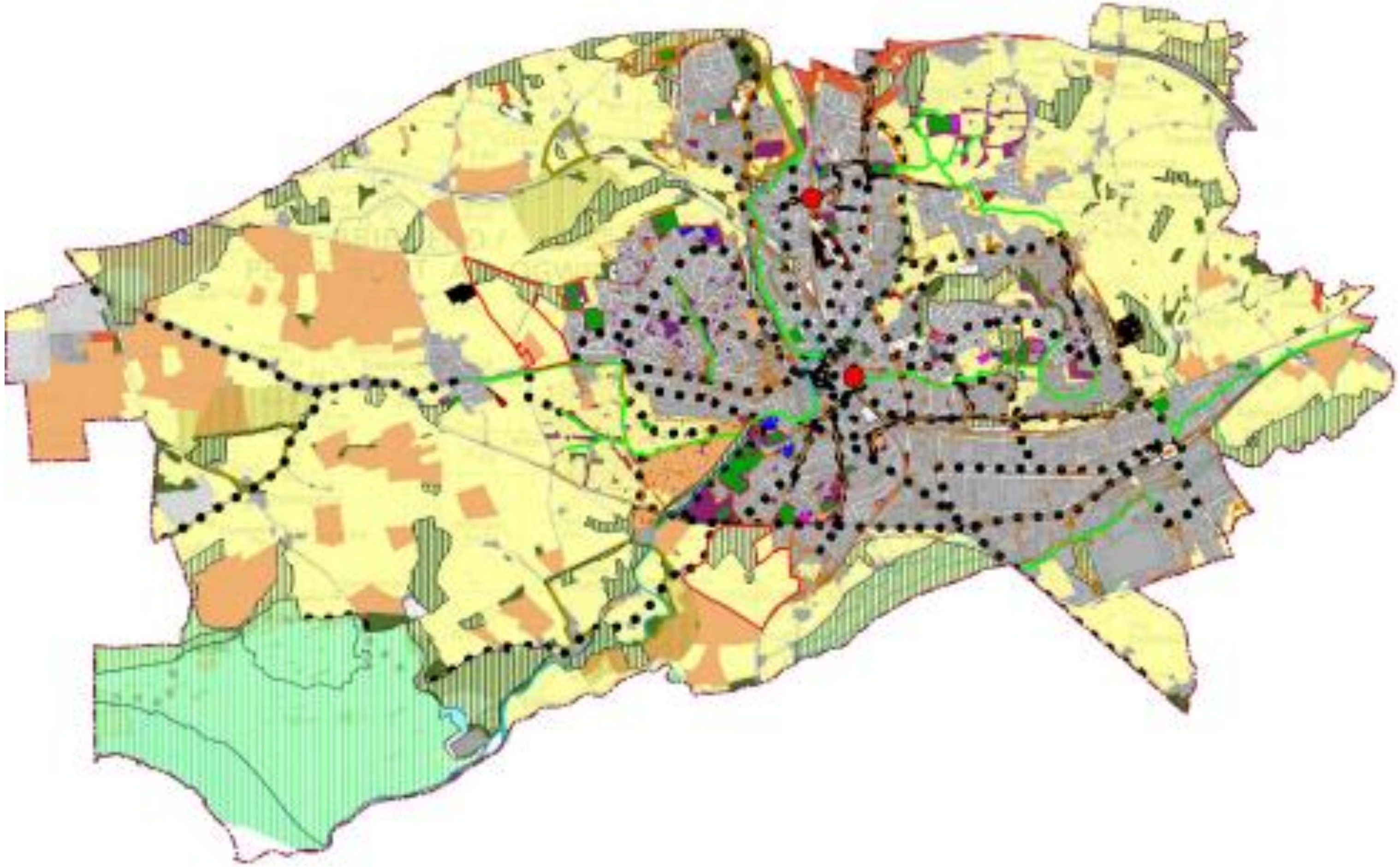

Enghraifft o Ddyraniad Strategol – Tir i'r de o Ben-y-bont ar Ogwr (Fferm yr Ynys)

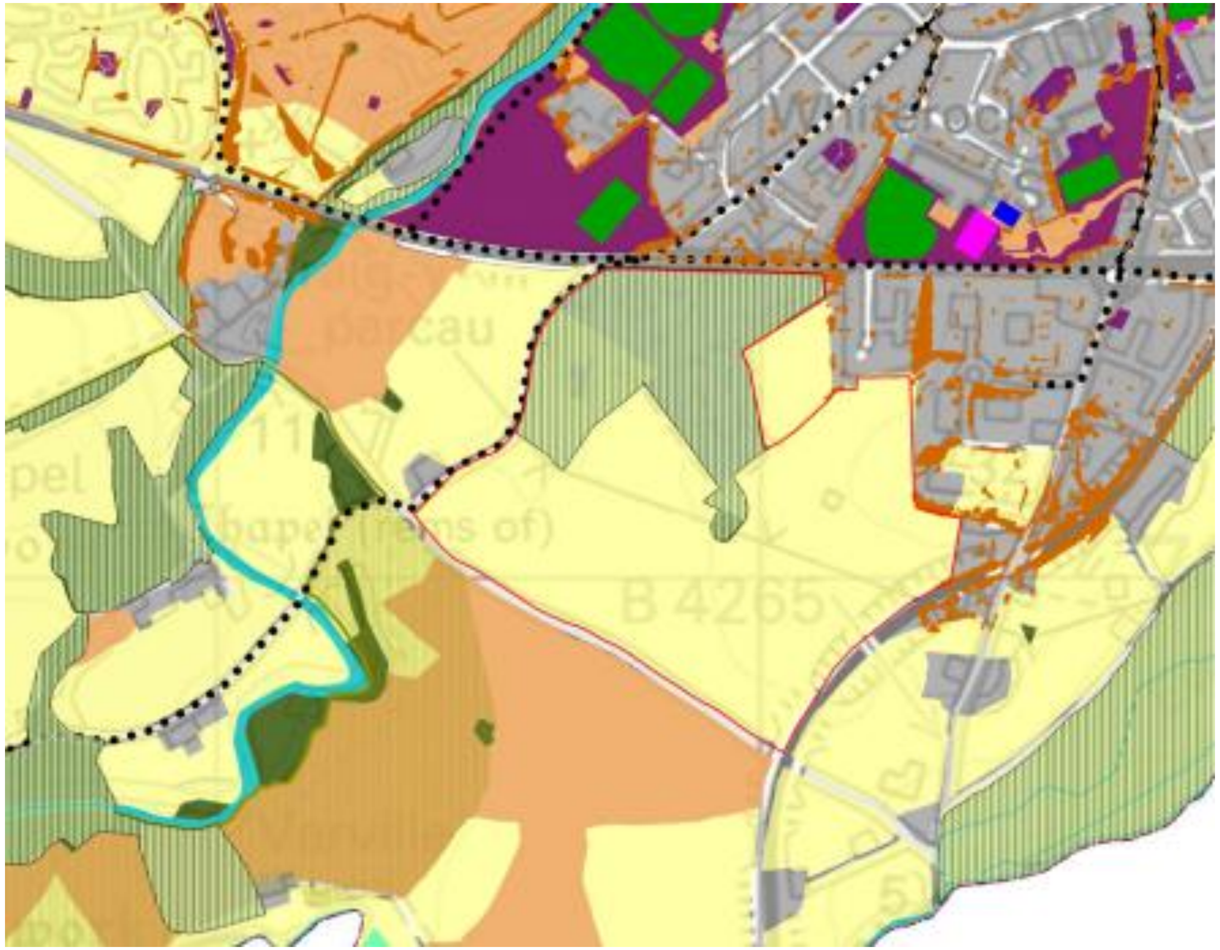

O dystiolaeth i bolisi – Polisi PLA2: Tir i'r De o Ben-y-bont ar Ogwr

- Datblygiad defnydd cymysg cynhwysfawr dan arweiniad seilwaith gwyrdd
- Dros 24 hectar wedi'i gynnig ar gyfer Seilwaith Gwyrdd a Glas (SGG), gwelliant ecolegol a mannau agored cyhoeddus
- Gwrychoedd presennol wedi'u cadw yn yr uwchgynllun – gan ddarparu 'coridorau gwyrdd' i bobl a bywyd gwyllt
- Cyfleusterau hamdden awyr agored yn unol â Pholisi COM10 y CDLl
- Systemau Draenio Cynaliadwy ar ffurf pantiau
- Cyfle i ddarparu coridorau gwyrdd amlddefnydd o'r safle i ganol tref Pen-y-bont ar Ogwr

Y Camau Nesaf

- Gweithredu Polisi DNP8 drwy Ddatganiadau Seilwaith Gwyrdd
- Diweddaru’r Asesiad Seilwaith Gwyrdd
- Diweddaru Canllawiau Cynllunio Atodol Bioamrywiaeth a Seilwaith Gwyrdd
- Parhau a chryfhau'r dull creu lleoedd dan arweiniad seilwaith gwyrdd wrth adolygu'r CDLl

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

Laura Colman a Neil Beamsley

Cartref i Natur

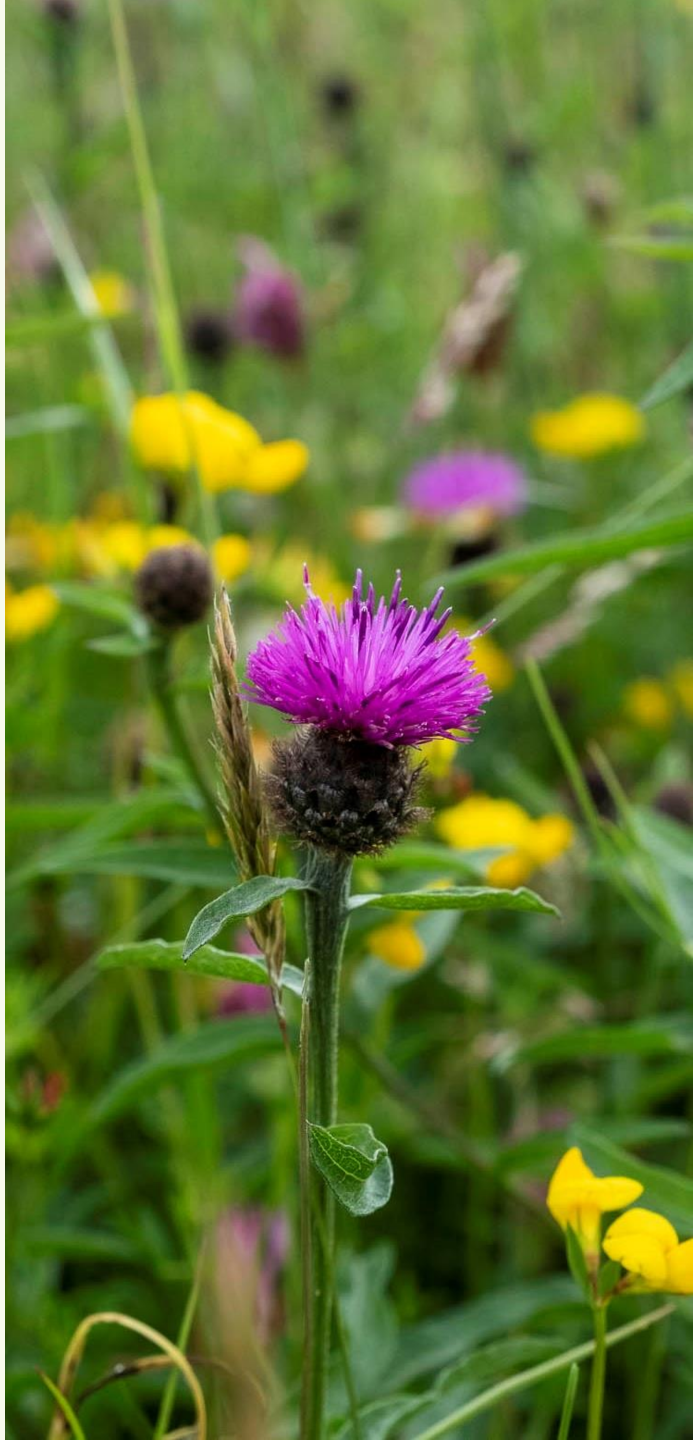

Plantlife The global voice for wild plants and fungi

Bellway

Amdanom ni

Laura Colman

Uwch Reolwr Partneriaethau - Plantlife

Neil Beamsley

Pennaeth Natur a Bioamrywiaeth – Bellway Homes

Nodau'r bartneriaeth

- **Datblygu** dulliau arfer gorau i gyflawni Enillion Net Bioamrywiaeth (BNG) statudol ar safleoedd Bellway
- **Galluogi** canlyniadau bioamrywiaeth arloesol a chynaliadwy y tu hwnt i rwymedigaethau statudol
- **Ennyn diddordeb** staff a thrigolion mewn gwaith rheoli parhaus ac ysbrydoli gweithredu dros natur

Manteision ardaloedd sy’n gyfoethog o ran natur

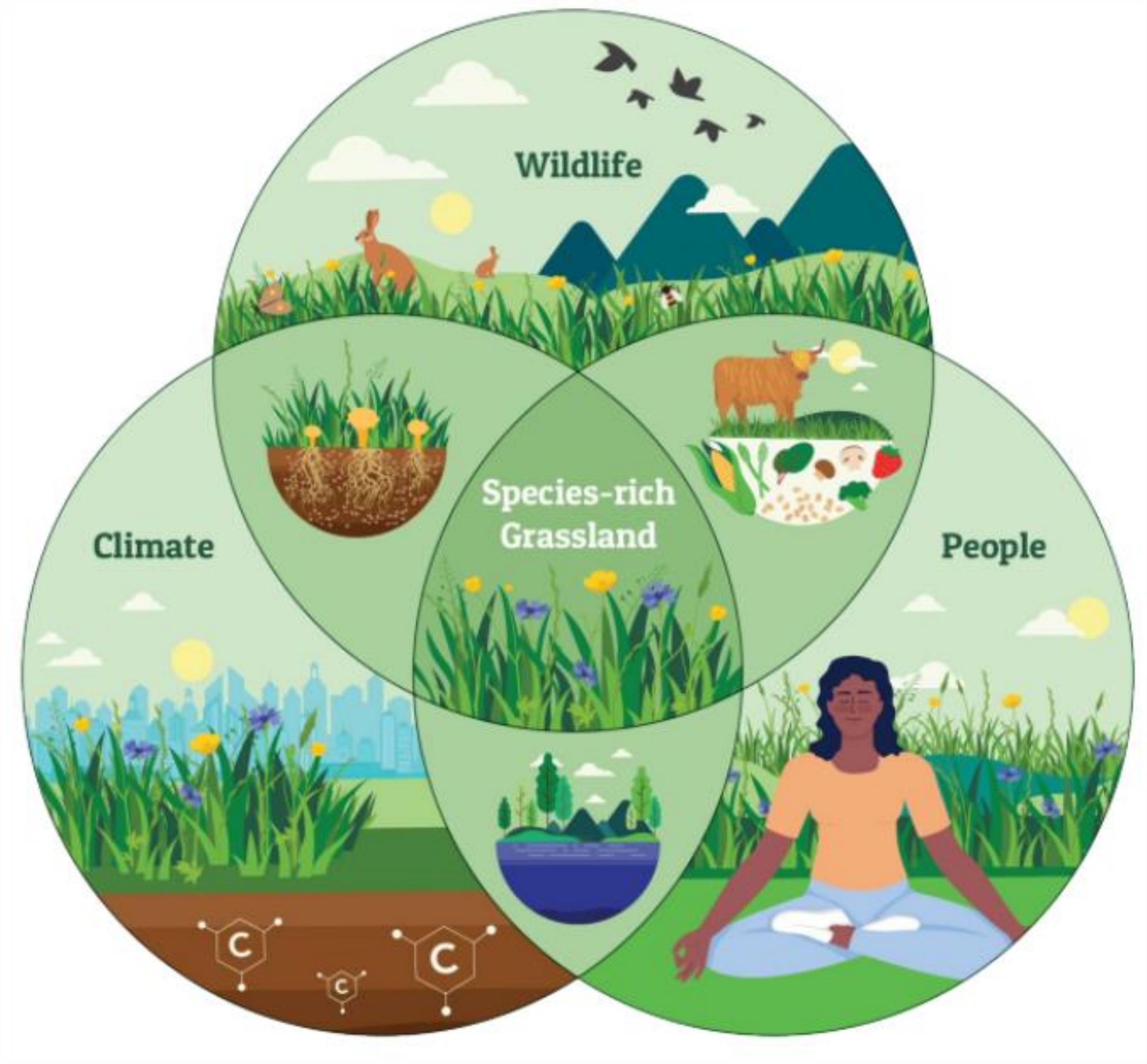

Egwyddorion arweiniol

- Deall eich safle
- Dewis rhywogaethau brodorol
- Ymrwymo i reolaeth hirdymor
- Peidio â defnyddio mawn
- Ymgysylltu â staff a chyflenwyr

Plantlife The global voice for wild plants and fungi

Datgloi gwerth glaswelltiroedd

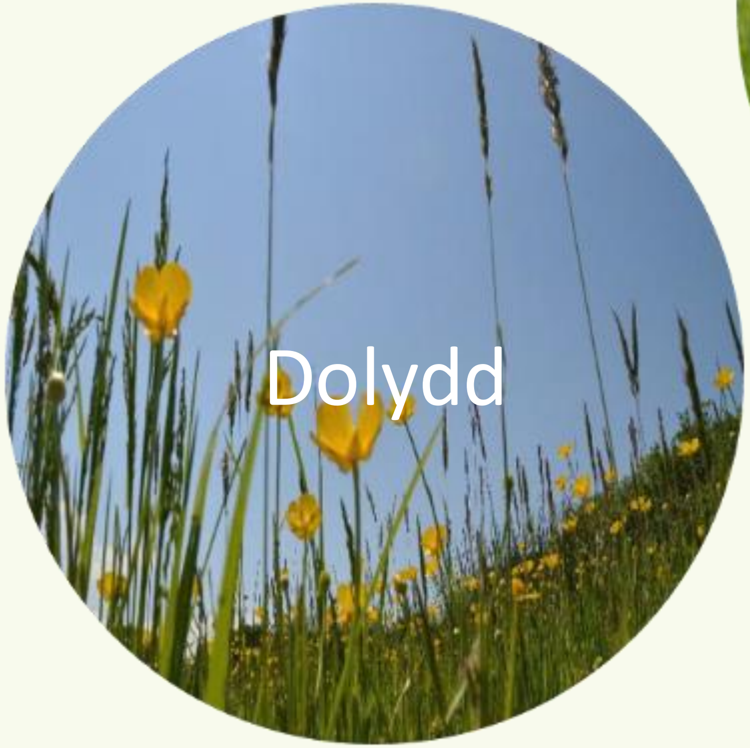

…40% o dir yn Lloegr!

Adnoddau

- **Adnoddau i reoli glaswelltiroedd** https://www.plantlife.org.uk/learning-resource/managing-road-verges-and-greenspaces/
- **Mai Di-Dor** https://www.plantlife.org.uk/campaigns/nomowmay/
- **Stori Amgueddfeydd Cenedlaethol yr Alban** https://www.youtube.com/watch?v=WXeoxpOJ-LQ

Better with Bellway

Vision

BETTER WITH Bellway

People ◄ **Business priorities** ► Planet

Customers and Communities
Putting customers at the heart of everything we do.

Employer of Choice
Creating an environment that our colleagues can thrive in.

Building Quality Homes, Safely
Quality and safety first for everyone.

Charitable Engagement
Giving, to build better lives.

Sustainable Supply Chain
Building sustainable long-term partnerships.

Carbon Reduction
Delivering low carbon homes.

Resource Efficiency
Reducing waste by building better.

Nature
Protecting and preserving nature.

Gweithio gyda chydweithwyr

- Cod Dylunio Enillion Net Bioamrywiaeth (BNG)
- Rheoli mannau amwynder
- Hyfforddiant mewnol
- Negeseuon am natur

Gweithio gyda chwsmeriaid

- Arolwg cwsmeriaid
- Profiad gwerthu
- Gerddi sy’n rhoi cartref i natur
- Pecyn croeso
- Rheoli tir y cyhoedd
- Presgripsiynu Cymdeithasol Gwyrdd

10 BEST NATIVE WILDFLOWERS TO HAVE IN YOUR GARDEN

There are many native wildflowers and choosing the best isn't an easy feat. It can depend on where you are in the country, what type of soil you have, how shady your garden is or what other wildlife is nearby. Here are some brilliant native plants that will help nature and give you a colourful and beautiful garden.

BIODIVERSITY NET GAIN +

1. Oxeye Daisy - Blooming around the summer solstice, this flower's nectar is an important food source for insects
2. Creeping Buttercup - A common garden flower that will likely appear in a lawn naturally
3. Clover - White Clover is the most common Clover and can be spotted in lawns during the summer
4. Yellow Rattle - This is one of the most important meadow wildflowers as it literally helps other wildflowers to grow by suppressing grasses.
5. Cowslip - One of the best-known spring flowers with the cup-shaped yellow flowers
6. Knapweed - A big favourite among pollinators as it is a good source of nectar and food for many birds.
7. Dandelions - They often carpet gardens and parks in the spring and are a favourite for bees and butterflies.
8. Red Campion - These pink flowers open during the daylight to attract bees and butterflies
9. Lady's Bedstraw - A very distinct plant with soft clusters of bright yellow flowers that smell of hay
10. Birds-foot Trefoil - This flower is a food source for many types of caterpillars.
11. Bugle - Very popular with bumblebees, this deep blue wildflower is also often seen in meadows and glades.
12. Hazel - This shrub with soft green leaves is a great native plant to add to your borders.

If you're feeling really brave, you could even try and create your own mini meadow. Learn more here.
Of if you'd rather sit back and let nature take on the heavy load, why not see what flowers come up naturally and join No Mow May...(page 1)

Homes for Nature
Bellway
AT HOME WITH NATURE
Plantlife
The global voice for wild plants and fungi

HAVE A GO AT NO MOW MAY

This is the perfect starting point to No Mow May – Plantlife's national campaign calling on all garden owners to let the grass and flowers grow in May (and beyond!). Thousands of people take part every year – and all you have to do is put the mower away, sit back and watch the wildlife come alive in your garden in May.

BIODIVERSITY NET GAIN +

LAWNS OF ALL LENGTHS

Letting flowers, native to the UK, grow freely helps to improve biodiversity, supports wildlife like bees and butterflies and helps to absorb carbon and tackles pollution.
These native wildflowers have evolved in a wild and varied landscape and to support them we need to make our gardens as diverse as possible. This is great news as it means there is no one best way to manage your garden. In fact, having a mix of different grass lengths can massively benefit wildlife and increase the number of species – meaning areas like paths and under play equipment can actually benefit from being shorter. Other areas like borders, less-used parts of the garden or around paths can often be left to grow – letting plants and wildlife blossom together for nature.

For more ways to create a garden for nature visit Plantlife's lawn guide here.

Homes for Nature
Bellway
AT HOME WITH NATURE
Plantlife
The global voice for wild plants and fungi

WHAT IS COMPOST AND SHOULD YOU USE IT IN YOUR GARDEN?

Compost is created from organic matter that has broken down into a dark material that looks similar to soil. There are many different types of compost, from the kind you can make from veg peelings and leaves to the big bags you can buy at garden centres.

Using compost in your garden can be a great addition. It has several uses including for potted plants, plug plants and as an addition to soil – to help you grow flowers and vegetables.

BIODIVERSITY NET GAIN +

WHAT IS PEAT?

Peat is made up of plant material which is partially decomposed, and forms in waterlogged areas. It became a popular addition to some composts because it can hold onto moisture and nutrients.

But using peat has a serious downside. Pulling peat from peatlands destroys one of our most incredible habitats and carbon stores.

Peatlands are home to some of the UK's most unique plants and also incredibly important for the environment. But, when peat is dug up, the peat is exposed to the air causing it to break down and release carbon dioxide. This turns a carbon store into a huge emitter, contributing to climate change.

We should never use peat composts in our gardens. Not only because of the damage to nature, but it's also unsustainable. Peat 'grows' very slowly, only by one millimetre a year, yet every year in the UK, we use around three billion litres in our gardens.

WHAT ARE THE ALTERNATIVES TO PEAT COMPOST?

There is now much more awareness of the impact of peat use and many fantastic alternatives to peat compost, using materials such as wood, bark and coir (a natural material made from coconuts).

Peat-free compost can be purchased in almost all garden centres now and many businesses are committed to using only peat-free options, making it easier than ever to garden sustainably.

WHAT COMPOST TO USE FOR WHAT PURPOSE?

There are many different types of pat-free compost available. When you're ready to get green-fingered you can choose your compost based on your needs, whether that's seedlings or raised beds, a vegetable patch or potted plants on your patio.

Homes for Nature
Bellway
AT HOME WITH NATURE
Plantlife
The global voice for wild plants and fungi

Plantlife The global voice for wild plants and fungi

Gweithio gyda diwydiant

- Gweithgorau Enillion Net Bioamrywiaeth (BNG)
- Hwb Cartrefi'r Dyfodol
- Sefydliad Siartredig Ecoleg a Rheoli Amgylcheddol
- Cwmnïau morgeisi a 'gwerthfawrogi' mannau gwyrdd

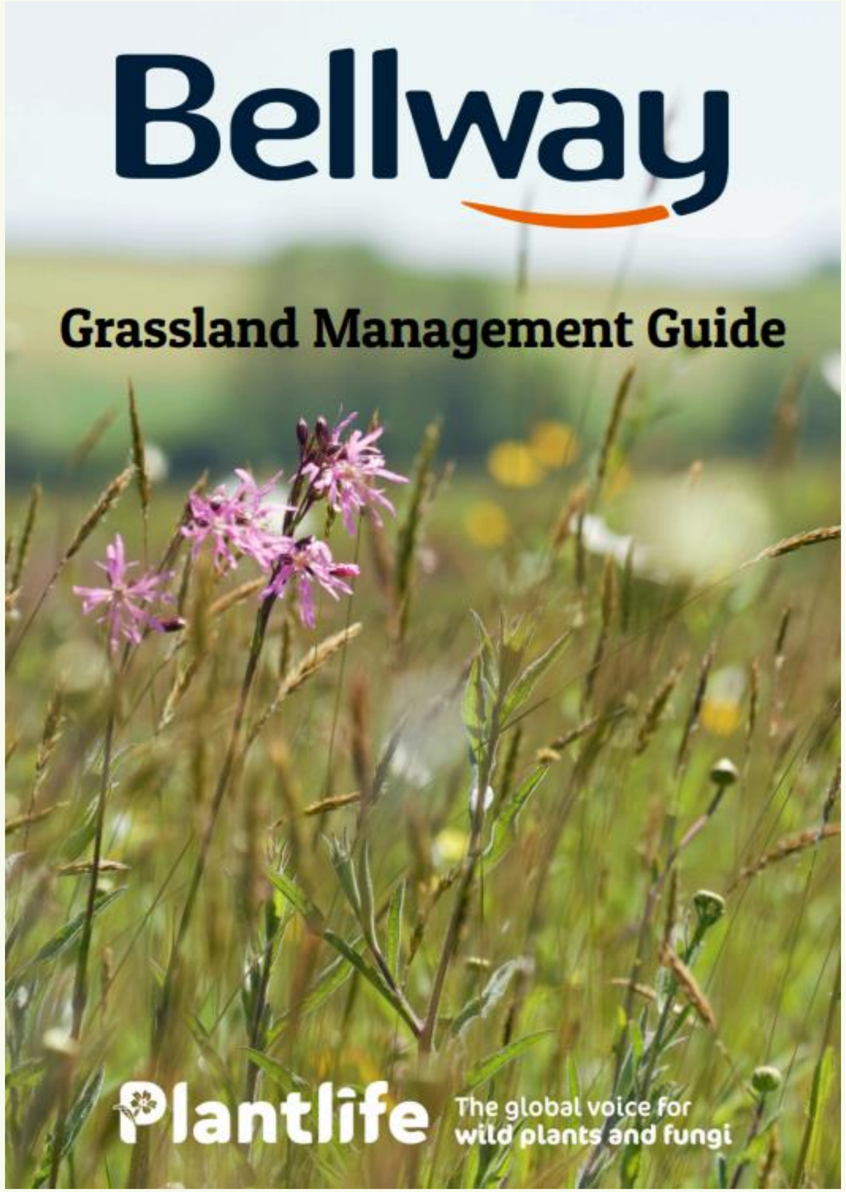

Y camau nesaf

- Cyflwyno'r ardd yn y cartref arddangos
- Ecoleg ar garreg eich drws
- Tirlunio brodorol
- Addasu at newid hinsawdd

Plantlife The global voice for wild plants and fungi

Thank you

Plantlife

The global voice for
wild plants and fungi

Laura Colman
Laura.colman@plantlife.org.uk

SUT MAE OEDOLION IFANC YN DEFNYDDIO MANNAU GWYRDD ABETH YW'R FFACTORAU CYFRYNGOL?

Astudiaeth Ansoddol Archwiliadol ynghylch ymgysylltiad Myfyrwyr Prifysgol gyda Mannau Gwyrdd

Samuel Baffour Kyei[ab], Danielle Sinnett[a] , Issy Bray[a] , Samuel Coleborn[b]

Prifysgol Gorllewin Lloegr (UWE), Bryste

[b]*Cyngor De Swydd Gaerloyw*

Sylfaen Dystiolaeth

Disgwyliad oes, a marwolaethau cynamserol a marwolaethau o bob achos (Rojas-Rueda et al., 2019)

Canlyniadau iechyd corfforol

- Pwysau geni isel (Zhan et al., 2020)
- Gordewdra (Luo et al., 2020)
- Diabetes Math 2 (De la Fuente et al., 2021)
- Iechyd cardiofasgwlaidd (Yuan et al., 2021)
- Iechyd anadlol (Qiu et al., 2021)
- Marcwyr Clefydau Imiwnolegol a Chronig (Mao et al., 2012)

Canlyniadau iechyd meddwl (Geary et al., 2023)

- Gorbryder (Gianfredi et al., 2021)
- Iselder (Briggs et al., 2022)
- Datblygiad a swyddogaeth wybyddol (Vella-Brodrick a Gilowska, 2022)

Canlyniadau Cymdeithasol ac Ymddygiadol

- Cydlyniant cymdeithasol a chydgefnogaeth (Stepansky et al., 2022)
- Ymddygiadau iach (Zare Sakhvidi et al., 2022)

Heriau Oedolion Ifanc

Pryderon iechyd meddwl cynyddol

- Nifer uchel yn dioddef o straen, gorbryder a hwyliau isel

Diffyg ymarfer corff

- Treulio mwy o amser o flaen sgrin a llai o weithgarwch corfforol

Pwysau academaidd a gwaith

- Llwythi gwaith trwm a chyflogaeth ansicr yn cyfyngu ar amser ar gyfer gweithgareddau adferol

Llai o gysylltiad â natur

- Bywyd trefol a ffyrdd o fyw digidol yn lleihau dod i gysylltiad â mannau gwyrdd

Ynysigrwydd cymdeithasol ac unigrwydd

- Newid i rwydweithiau cymdeithasol a gweithio o bell yn cynyddu'r risg o ynysigrwydd

Ymddygiadau iechyd wedi hen sefydlu

- Patrymau ffordd o fyw a ffurfir yn gynnar mewn bywyd fel oedolyn yn dylanwadu ar ganlyniadau iechyd hirdymor

Astudiaeth gyfredol

Bwlch Ymchwil

- Tystiolaeth annigonol ar batrymau defnydd
- Angen nodi rhwystrau a galluogwyr
- Diffyg canolbwyntio ar brofiadau bywyd oedolion ifanc

Cwestiwn Ymchwil:

Beth yw'r patrymau, y penderfynyddion, a'r rhwystrau a'r hwyluswyr canfyddedig sy'n dylanwadu ar ymgysylltiad oedolion ifanc â mannau gwyrdd yn y DU?

Methodoleg

Cyfranogwyr

- 28 o oedolion ifanc o Dde-orllewin Lloegr
- 50% yn wrywod; 50% yn fenywod

Dyluniad yr Astudiaeth

- Dull ffenomenolegol
- 8 grŵp ffocws (2–6 myfyriwr)
- Trafodaethau lled-strwythuredig

Casglu Data

- Samplu cyfleustra (posteri a chyfryngau cymdeithasol)
- Cydsyniad ar sail gwybodaeth wedi'i gael
- Sesiynau sain wedi'u recordio (Edirol R09)
- Tachwedd 2022 – Ionawr 2023

Dadansoddi Data

- Dadansoddiad thematig (Braun a Clarke)
- Defnyddiwyd NVivo v12

Cymhelliant ar gyfer Defnyddio Mannau Gwyrdd

Canfyddiad a Dihangfa

- Tirweddau deniadol
- Dianc o amgylcheddau trefol

Cefnogaeth Gymdeithasol

- Ffrindiau a chyfoedion
- Dylanwad y cyfryngau cymdeithasol
- Anifeiliaid anwes fel cymhellion

Mathau o Ymgysylltu

- Unigol: cerdded, heicio, myfyrio
- Cymdeithasol: picnic, chwaraeon, gwirfoddoli

Tymhorau ac Amseru

- Haf yn well
- Defnydd yn ystod y dydd
- Dibynnol ar y tywydd

Buddion Iechyd

- Lleddfu straen
- Gwell llesiant meddyliol
- Canolbwyntio ac ymdopi'n well

Profiadau Plentyndod

- Amlygiad cynnar yn llunio arferion
- Atgofion cadarnhaol yn cynyddu defnydd
- Dylanwadau diwylliannol

Hygyrchedd

- Agosrwydd yn hanfodol
- Pellter cerdded yn ddelfrydol

Rhinweddau Mannau Gwyrdd a Ffefrir

Ansawdd y Dylunio

- Bioamrywiaeth yn cael ei gwerthfawrogi dros ungnwd
- Amgylcheddau eang, addasadwy
- Celf gyhoeddus yn gwella apêl

Cyfleusterau

- Seddau mewn lleoliad da gyda golygfeydd
- Llochesi ar gyfer amddiffyn rhag y tywydd
- Siopau coffi ar gyfer cynhesrwydd a diogelwch canfyddedig
- Toiledau'n galluogi ymweliadau hirach
- Goleuadau da yn cefnogi diogelwch a defnydd gyda'r nos

Nodweddion Naturiol

- Mannau gwyllt yn creu awyrgylchoedd arbennig
- Nodweddion dŵr yn hybu ymlacio
- Bywyd gwyllt yn gwella'r profiad synhwyraidd

Gardd Adfer UWE

Parc Stoke Bryste

Rhwystrau i Ymgysylltu â Mannau Gwyrdd

Gofynion gwaith a bywyd

- Llwyth gwaith trwm
- Gwaith am dâl yn lleihau amser rhydd

Profiadau negyddol

- Sŵn a gorlenwi
- Problemau iechyd (e.e. clefyd y gwair)
- Cynnal a chadw gwael a sbwriel

Pryderon ynghylch Diogelwch

- Diffyg goleuadau gyda'r nos
- Effaith COVID-19 ar ddefnydd
- Pryderon diogelwch sy'n seiliedig ar ryw (mae menywod yn teimlo'n fwy agored i niwed)

Diffyg Gwybodaeth

- Arwyddion gwael
- Ymwybyddiaeth isel o weithgareddau

Pryderon Diogelwch mewn Mannau Gwyrdd

Cymhelliant dros ddefnyddio mannau gwyrdd

Nododd Leo (Gwryw, 18–22 oed), *“Roedd yn dda* gwybod eich bod chi gyda rhywun sy’n adnabod y lle, felly rydych chi’n gyfforddus.”

Myfyriodd Julia (Benyw, 23–30 oed), *“Mae agosrwydd yn bwysig iawn… oherwydd fy mod i’n ddigon ffodus i gael parc drws nesaf, rwyf bob amser yn cerdded yno.”*

Myfyriodd Lucas (Gwryw, 23–30 oed), “Dw i’n ei weld ar gyfryngau cymdeithasol… mae’r lle yna’n edrych yn neis iawn, awn ni yno.”

Rhinweddau mannau gwyrdd a ffefrir

Disgrifiodd Lucas (Gwryw, 23–30 oed), *“Hyd yn oed os mai dim ond caban coffi bach ydyw… rhywle lle gallaf gael diod boeth pan mae'n oer.”*

Esboniodd Alice (Benyw, 23–30 oed), *“Rwyf am glywed yr adar, gweld golygfa braf, a chael amser tawel,”*

Leo (Gwryw, 18-22 oed): “Hygyrch, fel efallai tai bach yn yr ardal honno. Oherwydd, a dweud y gwir, does gan lawer o barciau ddim toiledau. Felly yn amlwg, fel dyn, bydd hi'n hawdd efallai mynd i bi-pi yn y coed, ond fel menyw, gallai fod yn anodd.”

Rhwystrau i ymgysylltu â mannau gwyrdd

Myfyriodd Daniel (Gwryw, 18–22 oed), *“Pan nad yw’r lle’n cael ei gynnal a’i gadw’n iawn... mae sbwriel wedi’i adael ym mhobman.”*

Esboniodd Owen (Gwryw, dros 30 oed), *“Mae diffyg mawr iawn o ran ffordd o ddod o hyd i’r wybodaeth honno... bydd yn cymryd mwy o amser i ddod o hyd i bopeth sy’n digwydd.”*

Nododd Sarah (Benyw, 18–22 oed), *“Fel menyw, pan fyddwch chi mewn man gwyrdd... rydych chi'n edrych i'r chwith, i'r dde, ymlaen, yn ôl, ac yn enwedig gyda'r nos, fyddwn i byth yn mynd i redeg.”*

Argymhellion ar gyfer Ymarfer

Gwella Dyluniad

- Cynyddu bioamrywiaeth ac amrywiaeth o blanhigion
- Ychwanegu nodweddion dŵr ar gyfer ymlacio
- Darparu seddi gyda golygfeydd o natur
- Cynnwys llochesi a chyfleusterau caffi

Gwella Diogelwch

- Gosod goleuadau digonol
- Cynnal llinellau gweld clir
- Sicrhau cyfleusterau hygyrch
- Mynd i'r afael â phryderon diogelwch sy'n benodol i ryw

Trefnu Gweithgareddau

- Cynnal digwyddiadau cymdeithasol a chymunedol
- Cynnig cyfleoedd gwirfoddoli
- Darparu sesiynau ffitrwydd awyr agored
- Cynnal teithiau cerdded natur a theithiau tywys

Darparu Gwybodaeth

- Gwella arwyddion
- Datblygu platfformau/apiau digidol
- Hyrwyddo manteision mannau gwyrdd
- Hysbysebu oriau agor a gweithgareddau

Ystyried Pwysau Academaidd a Llwyth Gwaith

- Integreiddio seibiannau mannau gwyrdd mewn amserlenni
- Caniatáu amserlennu hyblyg
- Hyrwyddo mannau gwyrdd i leddfu straen
- Cydnabod ymrwymiadau bywyd a gwaith

Cynnwys y Gymuned

- Cynnwys defnyddwyr wrth gynllunio
- Casglu adborth yn rheolaidd
- Sicrhau cynrychiolaeth amrywiol
- Cefnogi mentrau dan arweiniad defnyddwyr

COED I BAWB

COED CADW
WOODLAND
TRUST

Y CYNEFIN TREFOL

- Ansawdd aer gwael
- Cyfnodau o dywydd poeth eithafol
- Prinder mannau gwyrdd
- Risg o lifogydd dŵr wyneb

COED CADW
WOODLAND
TRUST

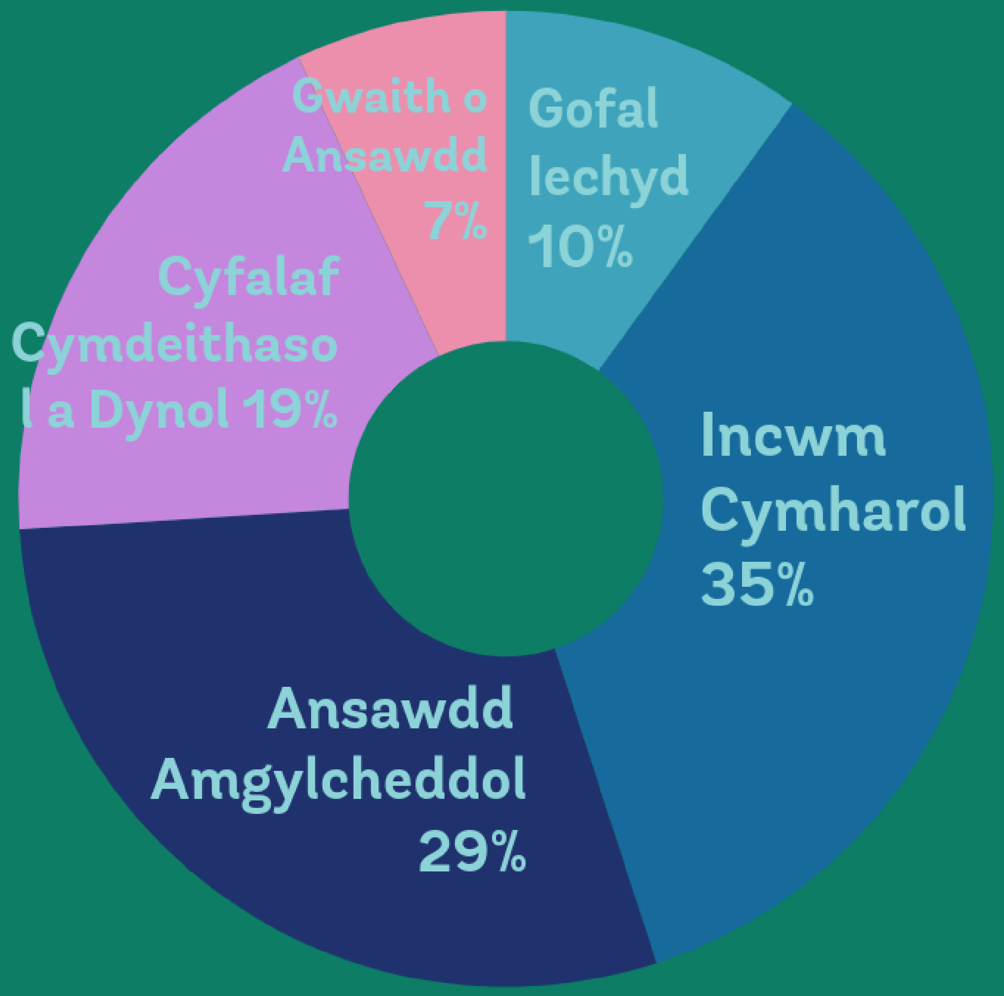

FFACTORAU SY'N CYFRANNU
AT LESIANT YN ÔL ARWYDDOCÂD CYMHAROL

Mynegai Llesiant Domestig Gros (GDWe) - Carnegie UK Trust

COED CADW WOODLAND TRUST

CYFLAWNI EGWYDDORION CYNLLUNIO CYMRU TRWY ECWITI COED

- Yn Benodol i'r Ardal
- Seiliedig ar Dystiolaeth
- Llesiant Integredig
- Gwydnwch Hinsawdd
- Amlbwrpas a Chysylltiedig
- Wedi'i Flaenoriaethu ar Anghenion

COED CADW WOODLAND TRUST

O DDYHEAD I GYFLAWNI

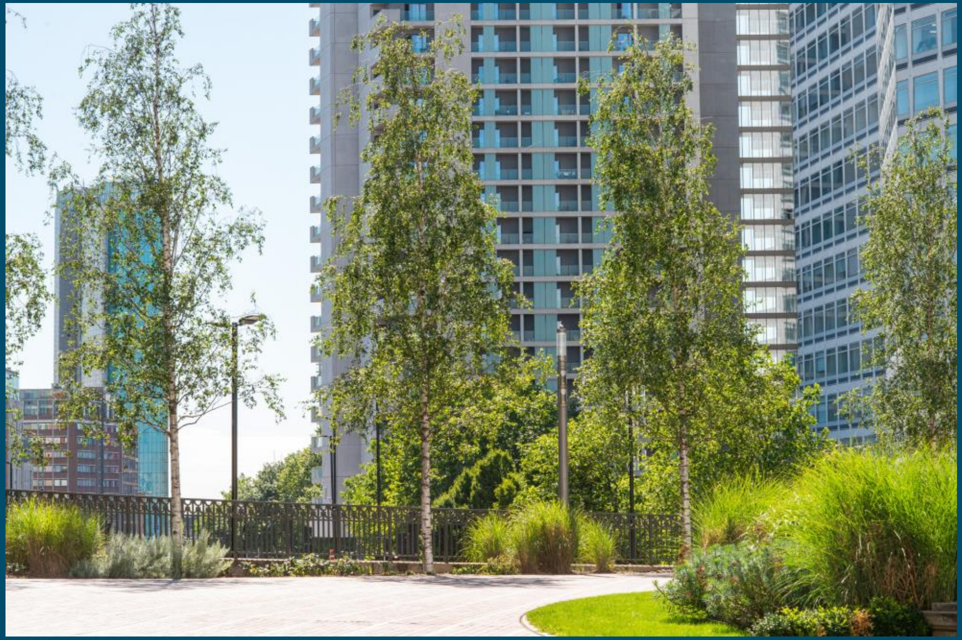

- Targedau lleol sydd wedi'u heilio gan dystiolaeth
- Buddion mesuradwy ar gyfer gwella canlyniadau iechyd
- Cyfiawnhad cadarn dros ddyrannu neu ailddosbarthu symiau cymudol oddi ar y safle

COED CADW WOODLAND TRUST

MEDDYLFRYD 'NATUR YN GYNTAF'

Darparu nifer o fuddion cymdeithasol yn fwy effeithlon

Lleihau'r tueddiad i weithio mewn seilos a gweithredu mewn ffordd integredig ac ataliol

Gwneud y mwyaf o adnoddau cyfyngedig

Gwireddu potensial llawn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i wella bywydau a meithrin gwydnwch yn y tymor hir

Greener Grangetown © Arup

SGOR MYNEDIAD TEG at GOED

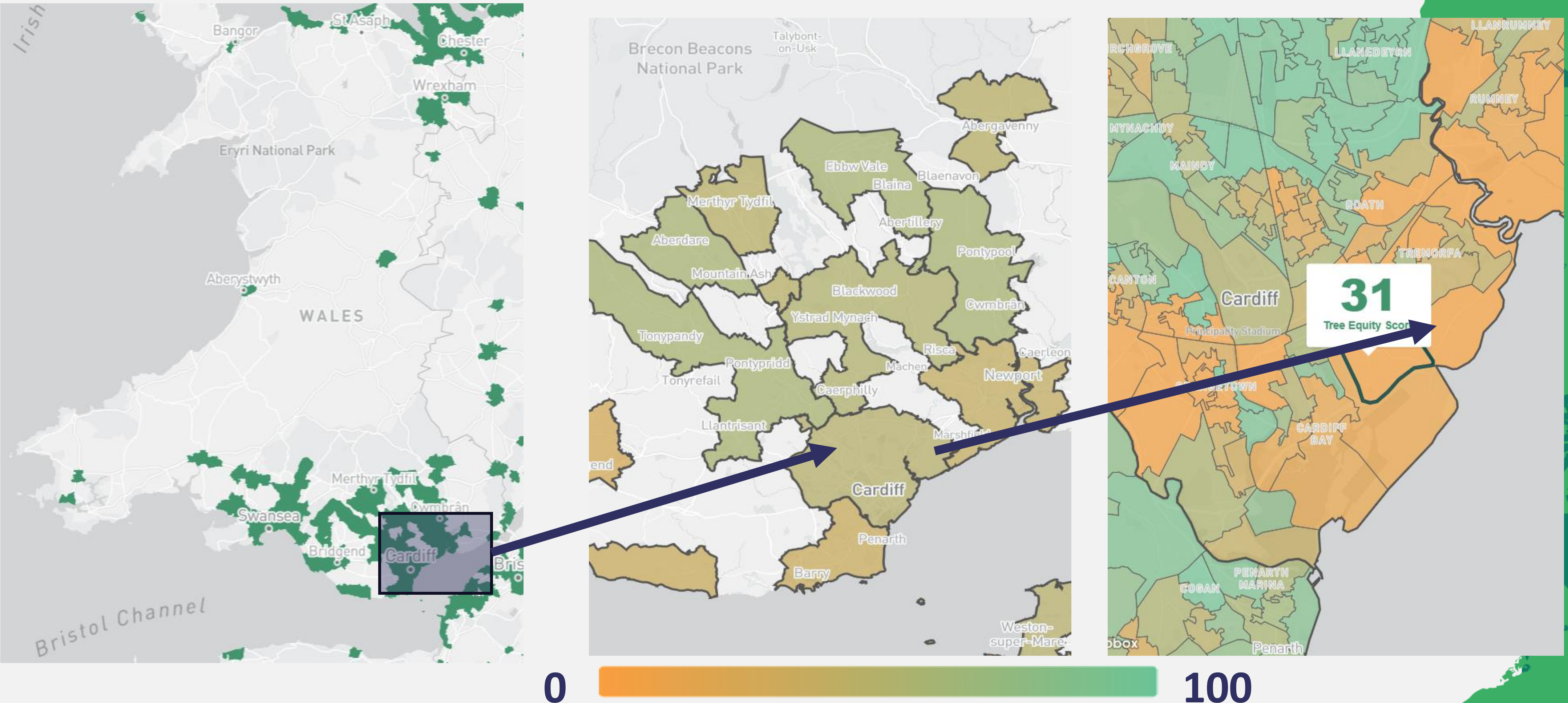

Sgôr isel o ran Mynediad Teg at Goed

Sgôr uchel o ran Mynediad Teg at Goed

COED CADW WOODLAND TRUST

CYFRIFO’R SGOR

Gorchudd Canopi - Nod

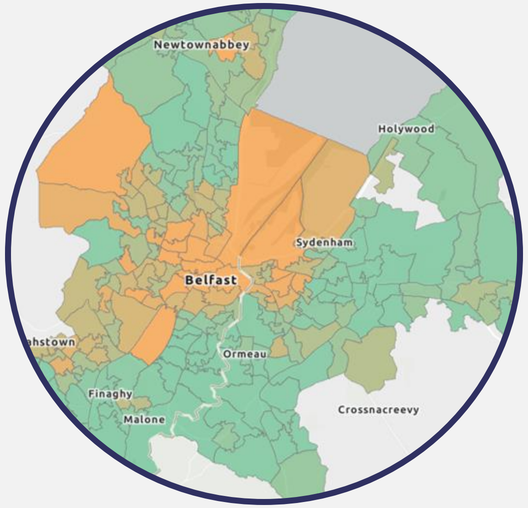

-

Gorchudd Canopi - Ar hyn o bryd

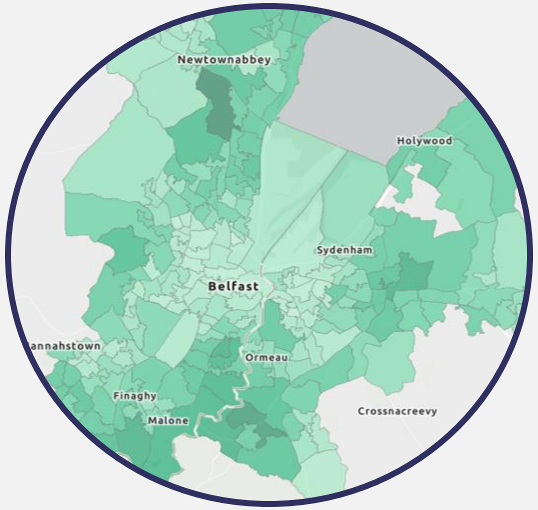

X

Mynegai blaenoriaethau

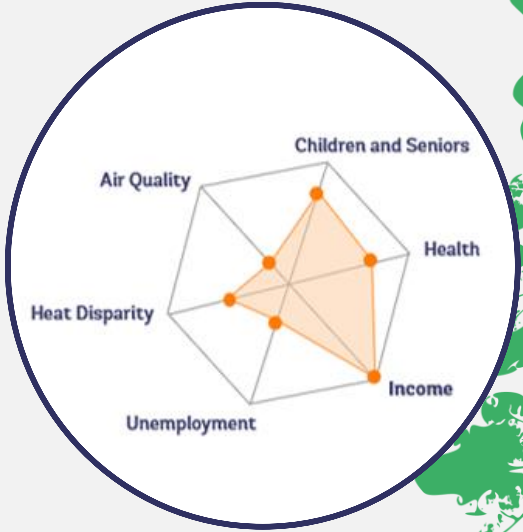

= Sgôr Mynediad Teg at Goed /100

[Tree Equity Score UK]

COED CADW
WOODLAND
TRUST

DANGOSYDDION BLAENORIAETH

COED CADW WOODLAND TRUST

Oedran: (pobl hŷn a phlant o'u cymharu ag oedolion o oedran gweithio) yn deillio o ddata'r cyfrifiad

Iechyd o Fynegeion Amddifadedd Lluosog

Incwm o Fynegeion Amddifadedd Lluosog

Diweithdra o Fynegeion Amddifadedd Lluosog

Gwahaniaeth Gwres o ddata gan Landsat

Ansawdd Aer o ddata gan Asiantaeth yr Amgylchedd

TREE EQUITY SCORE UK

cardiff

Tree Equity Score sets a national standard in each UK country to help make the case for investment in areas with greatest need.

1 **Find your score.**

- Search your address or browse the map of over 34,000 Tree Equity Scores for England, Wales, Scotland and Northern Ireland.

2 **Uncover where trees are in your community.**

- Click anywhere on the map to uncover more information.
- Toggle map layers to see patterns.
- Use convenient map filters to prioritize areas with the greatest need.

3 **Locate data to support allocation of resources and inform local authority and community efforts.**

- Compare neighbourhood data points.

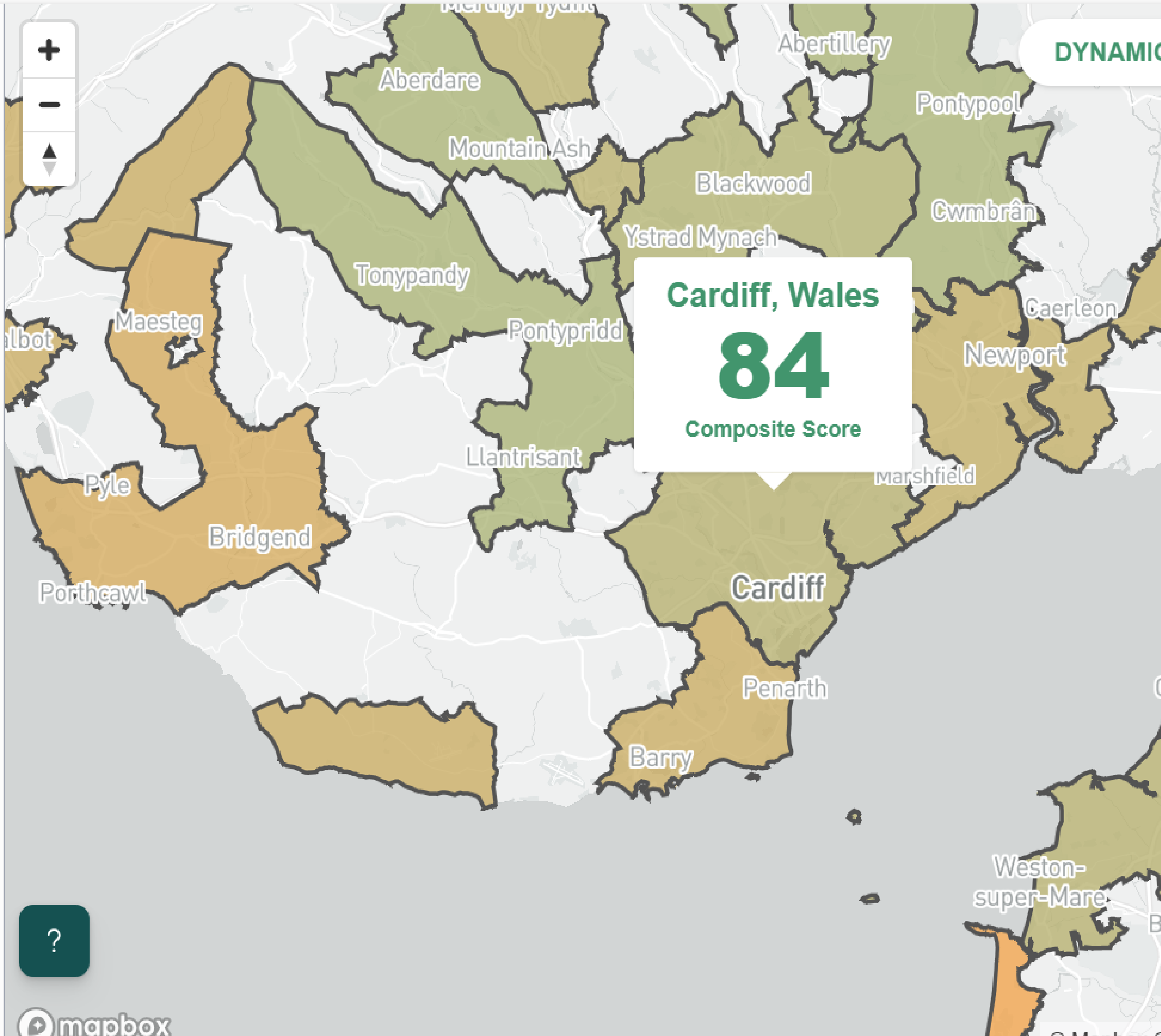

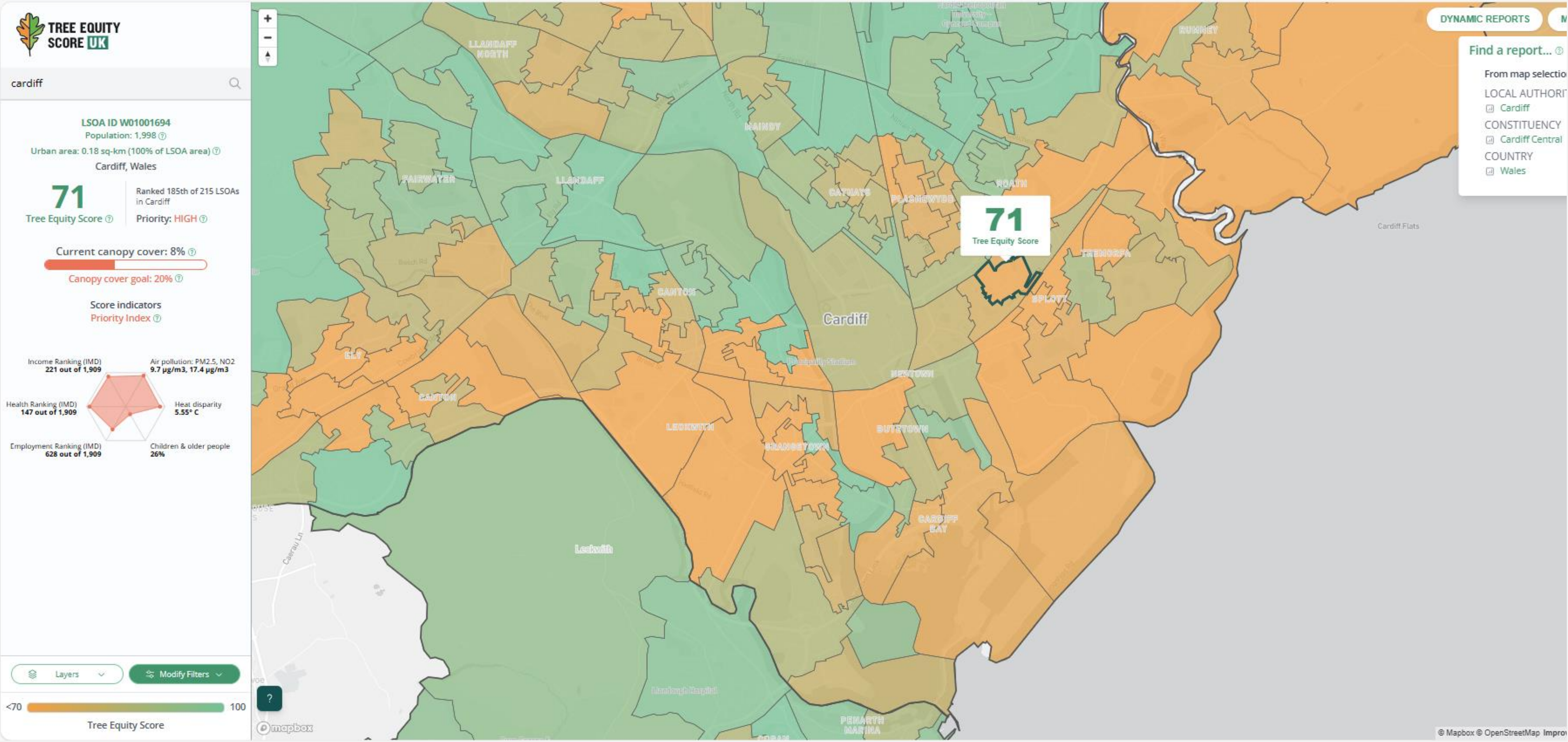
TREE EQUITY SCORE UK
cardiff
LSOA ID W01001694
Population: 1,998
Urban area: 0.18 sq-km (100% of LSOA area)
Cardiff, Wales
71
Tree Equity Score
Ranked 185th of 215 LSOAs in Cardiff
Priority: HIGH
Current canopy cover: 8%
Canopy cover goal: 20%
Score indicators
Priority Index
Income Ranking (IMD) 221 out of 1,909
Air pollution: PM2.5, NO2 9.7 µg/m3, 17.4 µg/m3
Health Ranking (IMD) 147 out of 1,909
Heat disparity 5.55° C
Employment Ranking (IMD) 628 out of 1,909
Children & older people 26%
Layers
Modify Filters
<70
100
Tree Equity Score
DYNAMIC REPORTS
Find a report...
From map selectio
LOCAL AUTHORI
Cardiff
CONSTITUENCY
Cardiff Central
COUNTRY
Wales
71
Tree Equity Score
LLANDAFF NORTH
MAINDY
FAIRWATER
LLANDAFF
CATHAYS
PLASNEWYDD
ROATH
RUMNEY
TREMORFA
SPLOTT
CANTON
Cardiff
ELY
CANTON
NEWTOWN
LECKWITH
GRANGETOWN
BUTETOWN
CARDIFF BAY
Leckwith
PENARTH MARINA
Cardiff Flats
mapbox
© Mapbox © OpenStreetMap Impro

TREE EQUITY SCORE UK

Search for a location

LSOA ID W01001694

Population: 1,998

Urban area: 0.18 sq-km (100% of LSOA area)

Cardiff, Wales

71

Tree Equity Score

Ranked 185th of 215 LSOAs in Cardiff

Priority: HIGH

Current canopy cover: 8%

Layers

Close

Tree Equity Score

TREE CANOPY

- Tree canopy cover
- Tree canopy gap

PRIORITY INDICATORS

- Priority Index
- Children and older people
- Air pollution: PM2.5 index
- Air pollution: NO2 index
- Income Ranking (IMD)
- Health Ranking (IMD)
- Employment Ranking (IMD)
- Heat disparity

SUPPLEMENTAL LAYERS

- People from minoritised ethnic groups

BASE LAYERS

- Peat
- Urban Areas

BASE MAPS

- Default
- Satellite

<70 — 100

Tree Equity Score

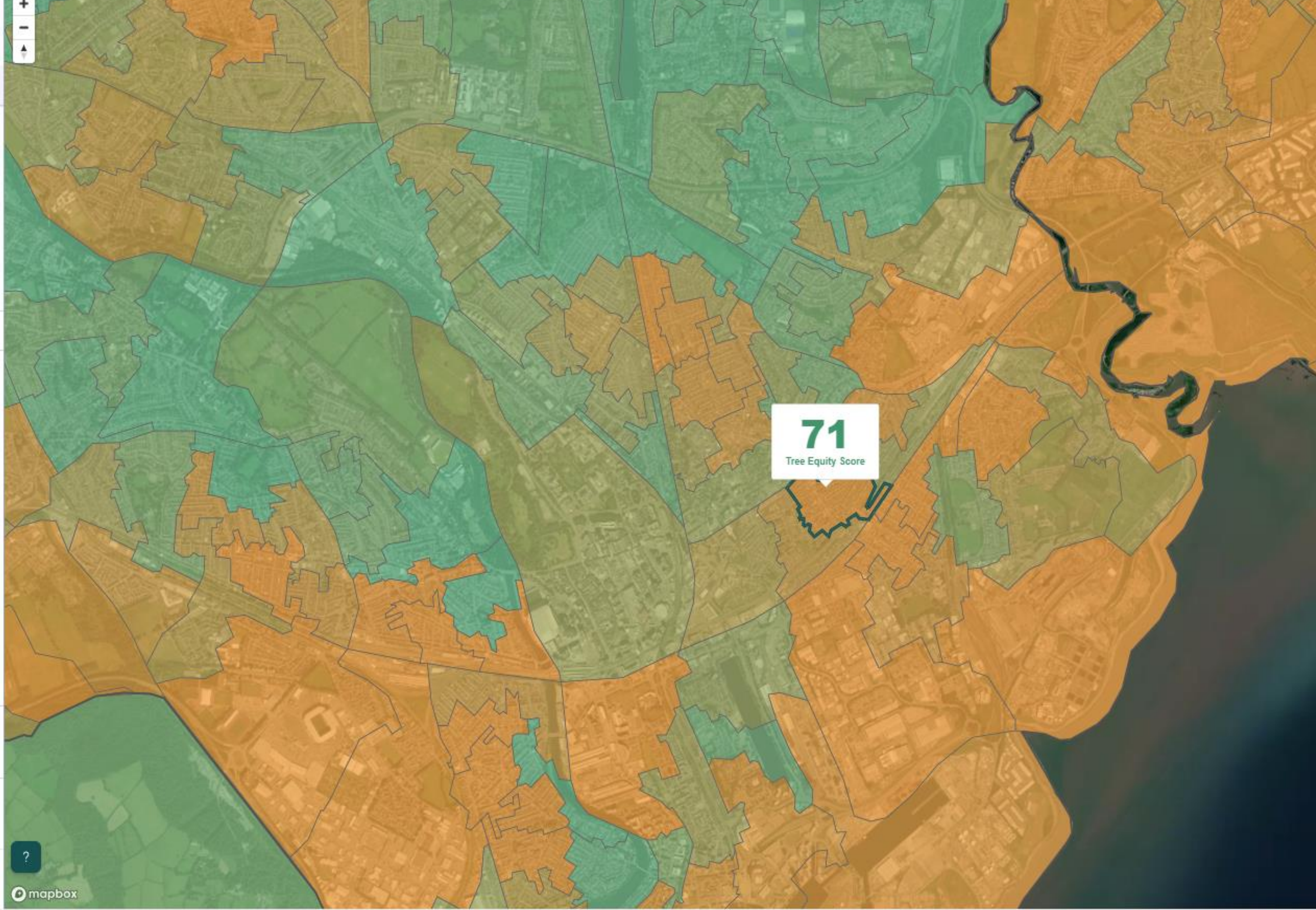

HAENAU A GWEDDAU

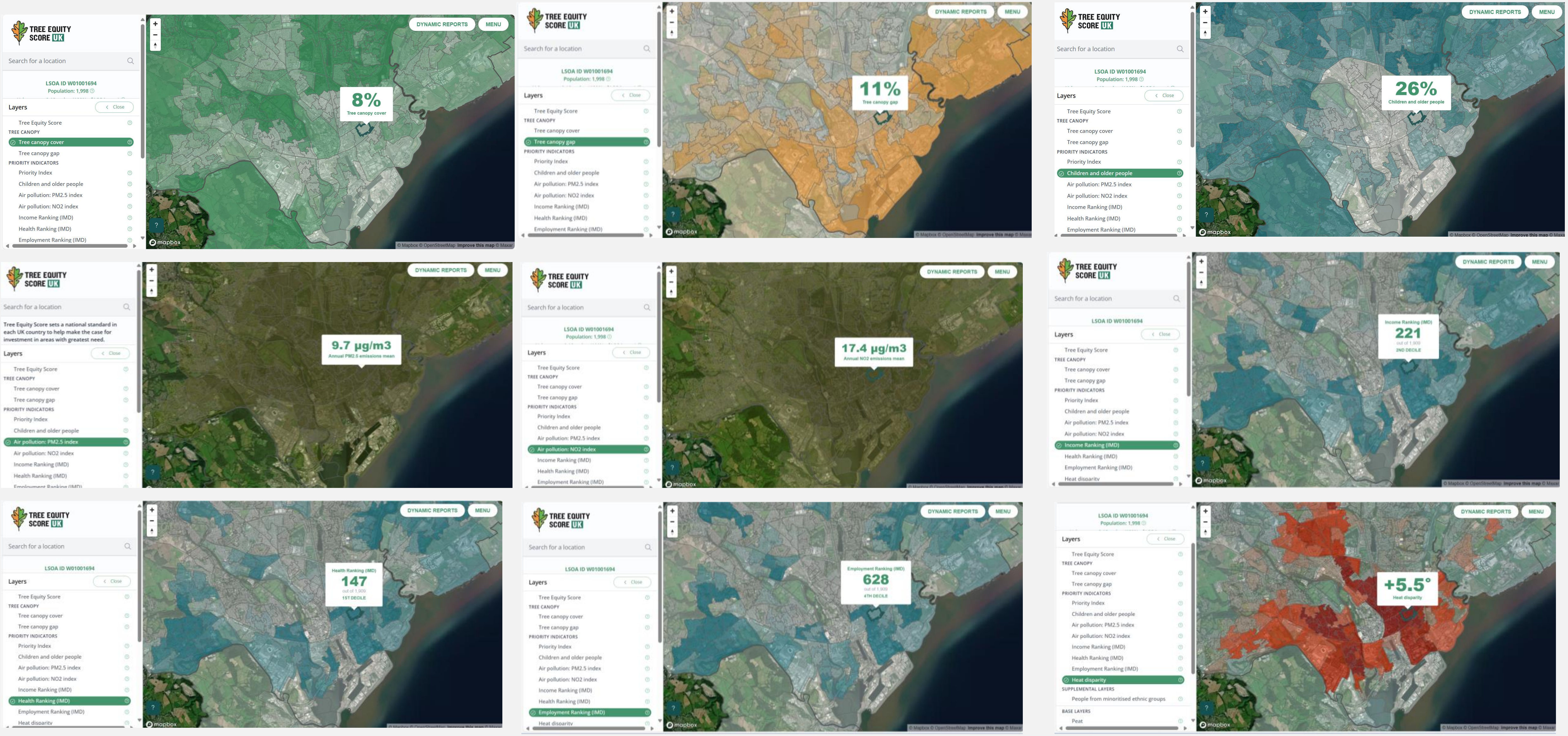

Average temperatures for Cardiff in June 20°C

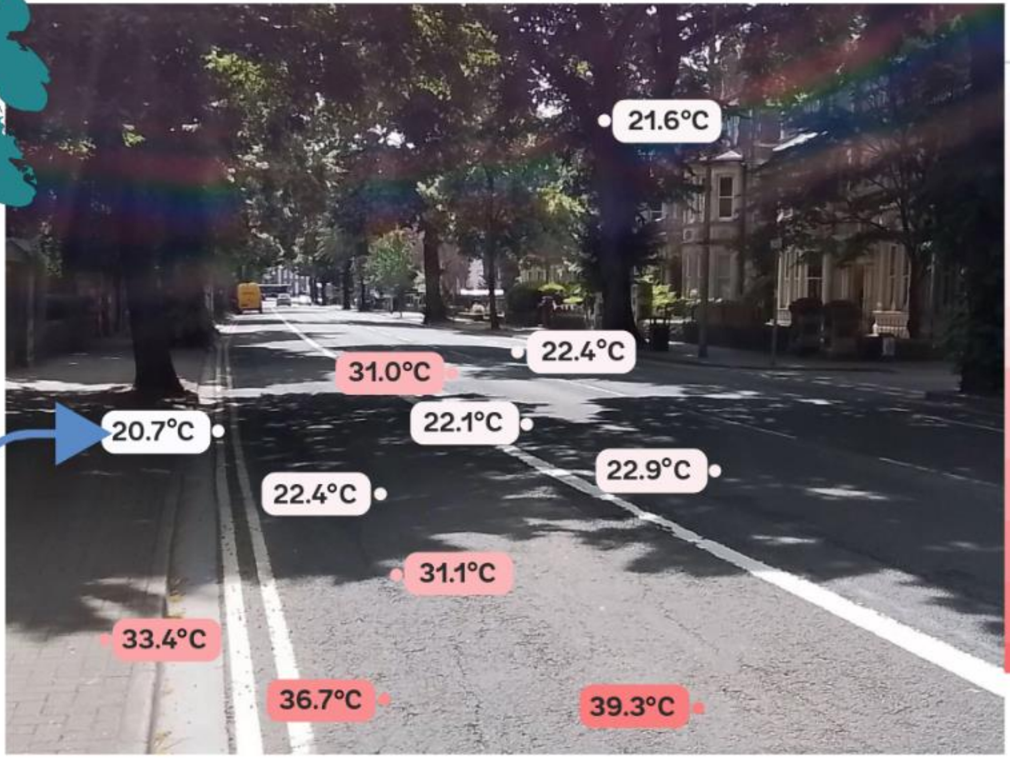

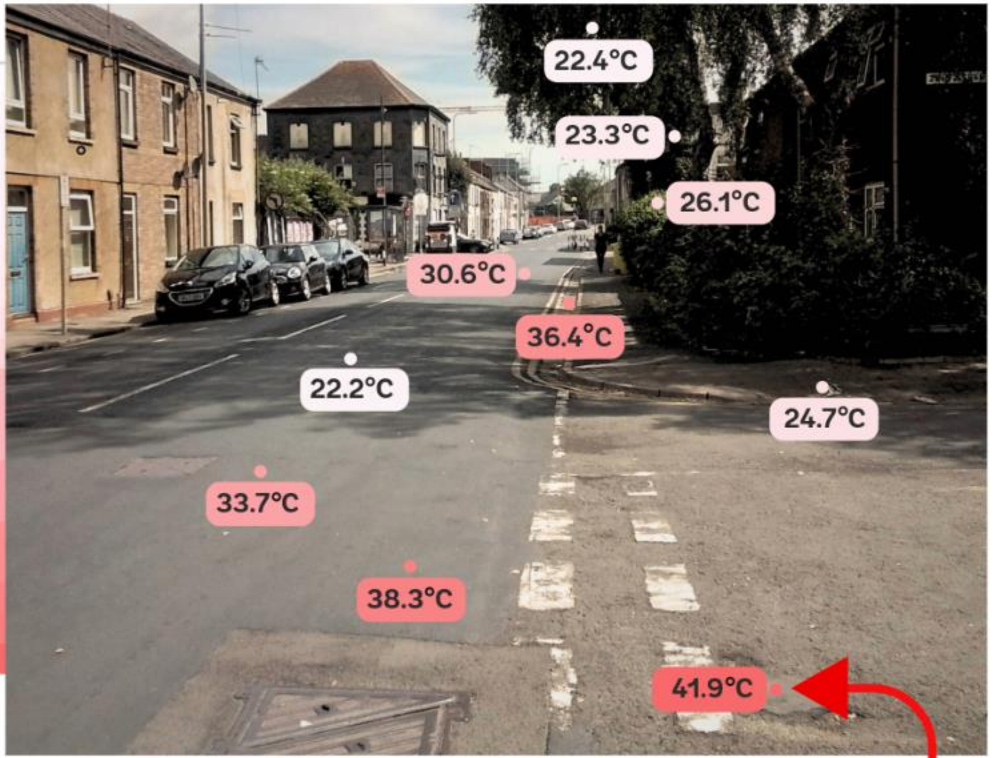

Urban settings experience higher temperatures

But the cooling presence of trees limits the extent of the urban heating

COED CADW
WOODLAND TRUST

CYMHARU GWRES A CHOED

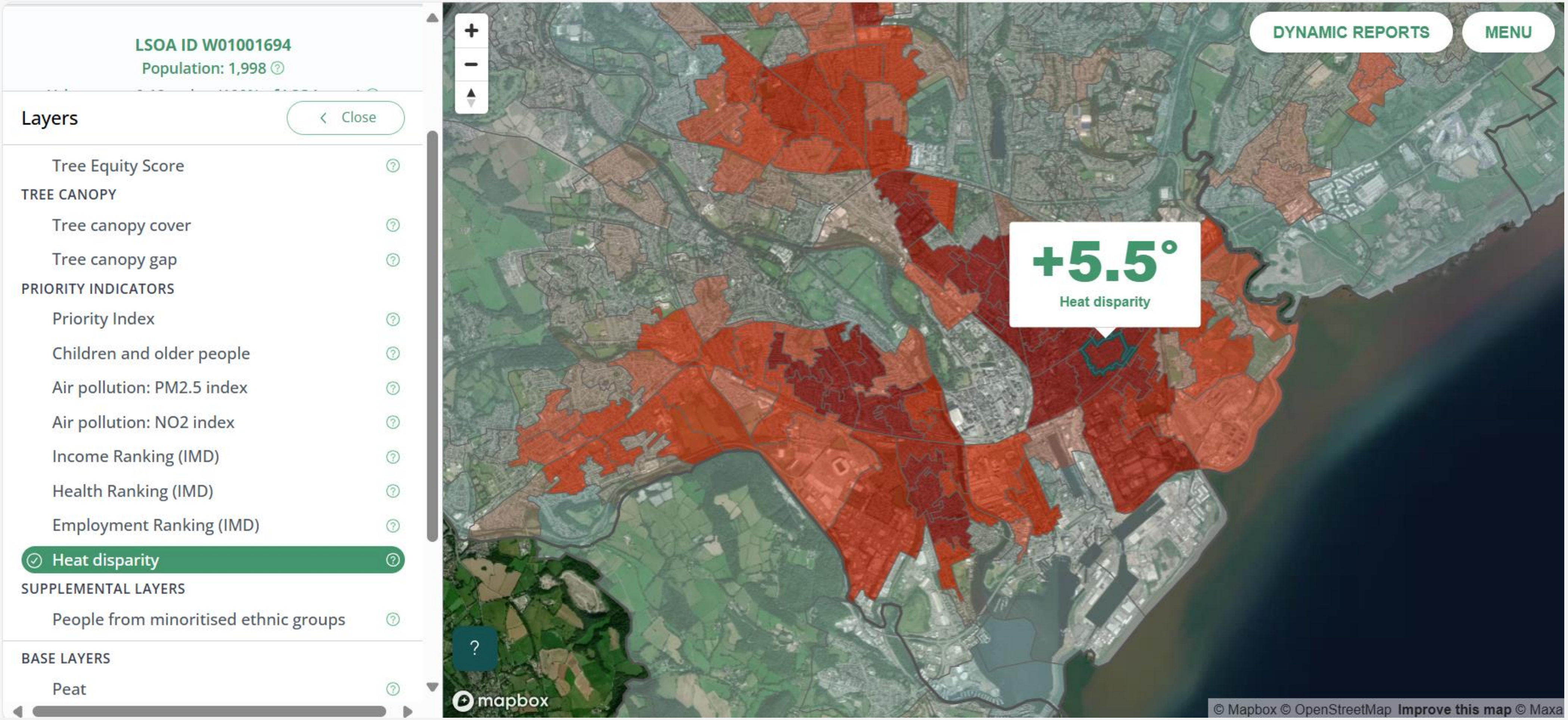

TREE EQUITY SCORE UK

Search for a location

LSOA ID W01001694

Population: 1,998

Layers

Close

Tree Equity Score

TREE CANOPY

Tree canopy cover

Tree canopy gap

PRIORITY INDICATORS

Priority Index

Children and older people

Air pollution: PM2.5 index

Air pollution: NO2 index

Income Ranking (IMD)

Health Ranking (IMD)

Employment Ranking (IMD)

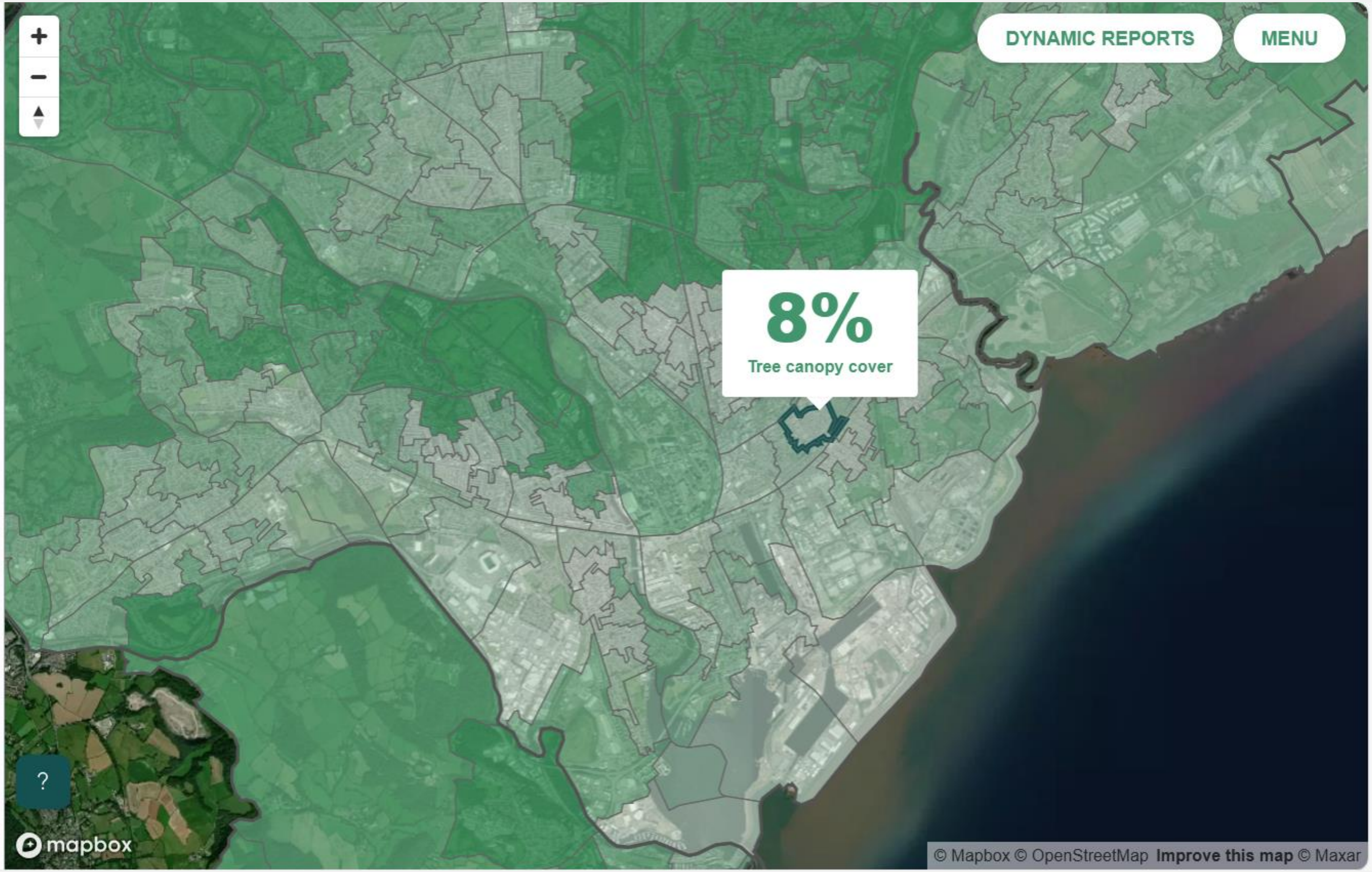

LLYGREDD AER VS COED

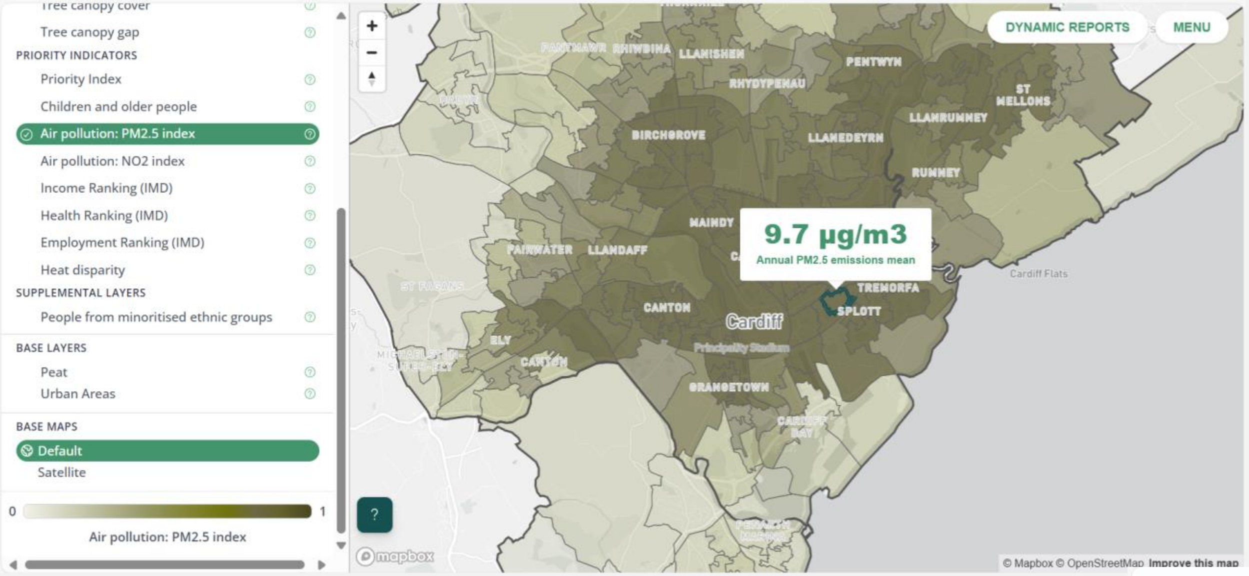

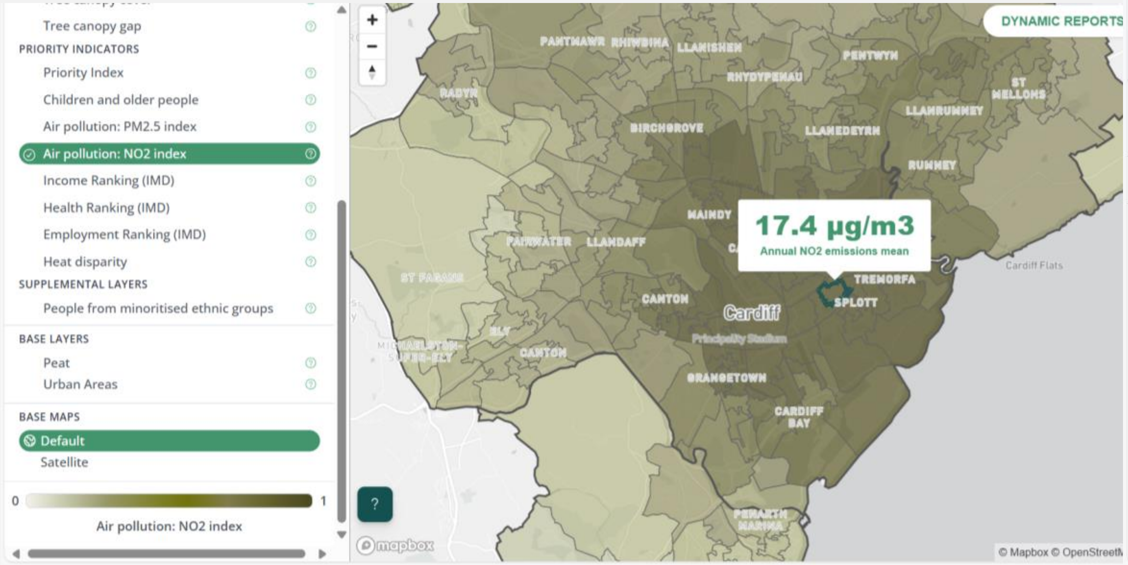

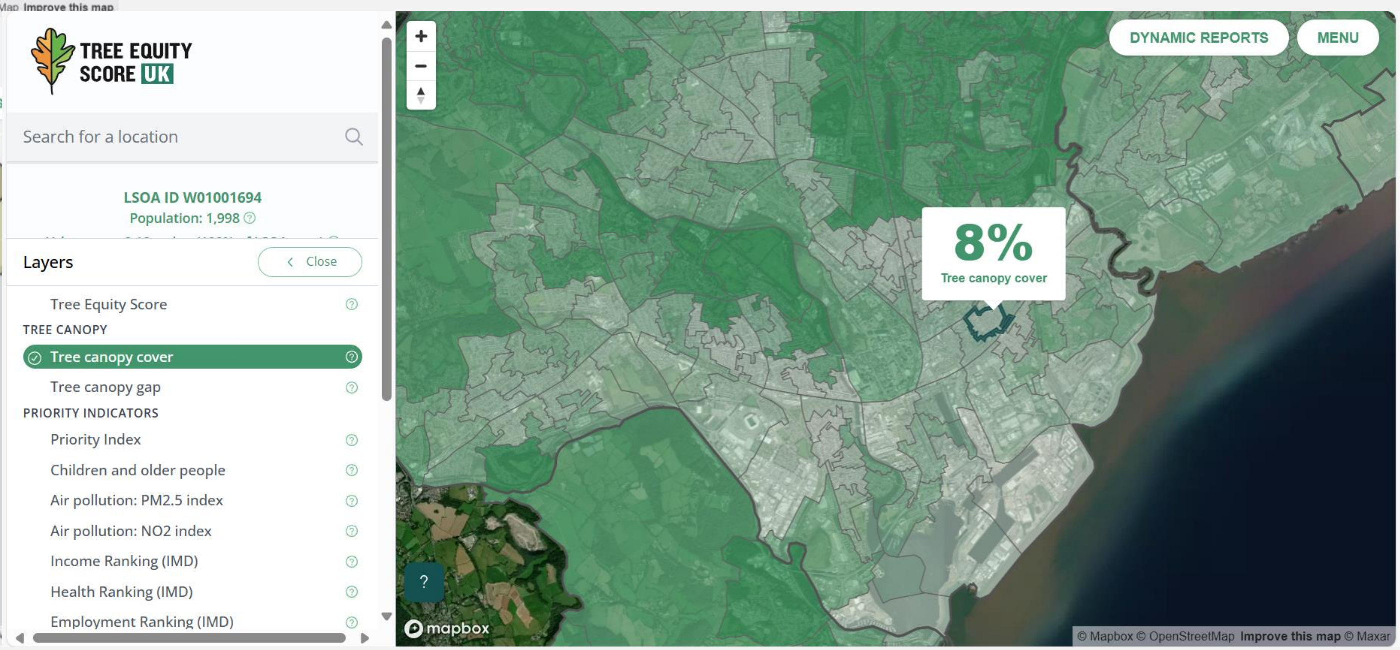

MYNEGEION AMDDIFADEDD LLUOSOG (IMD) VS COED

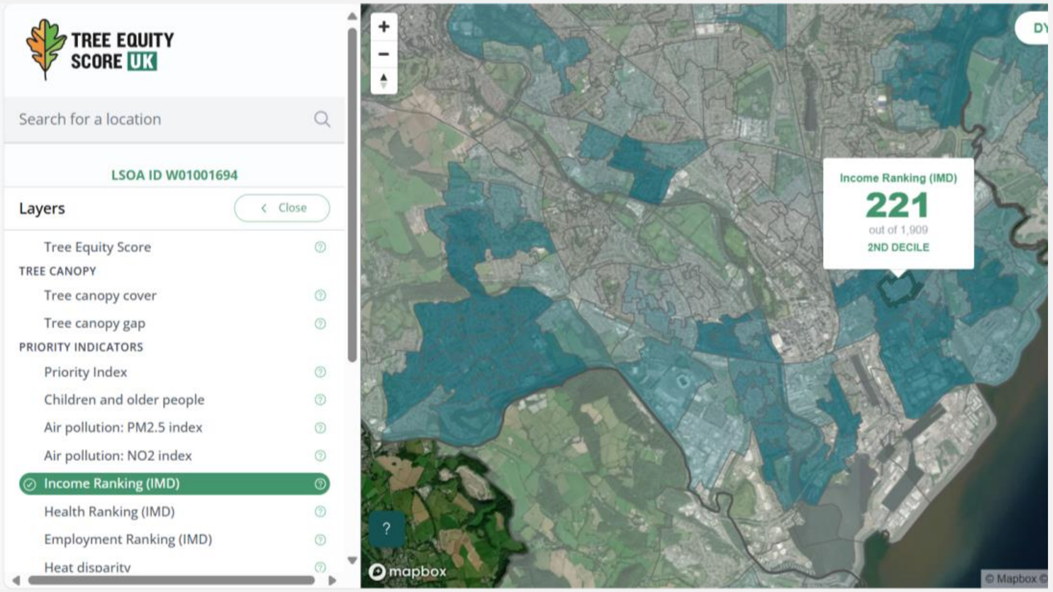

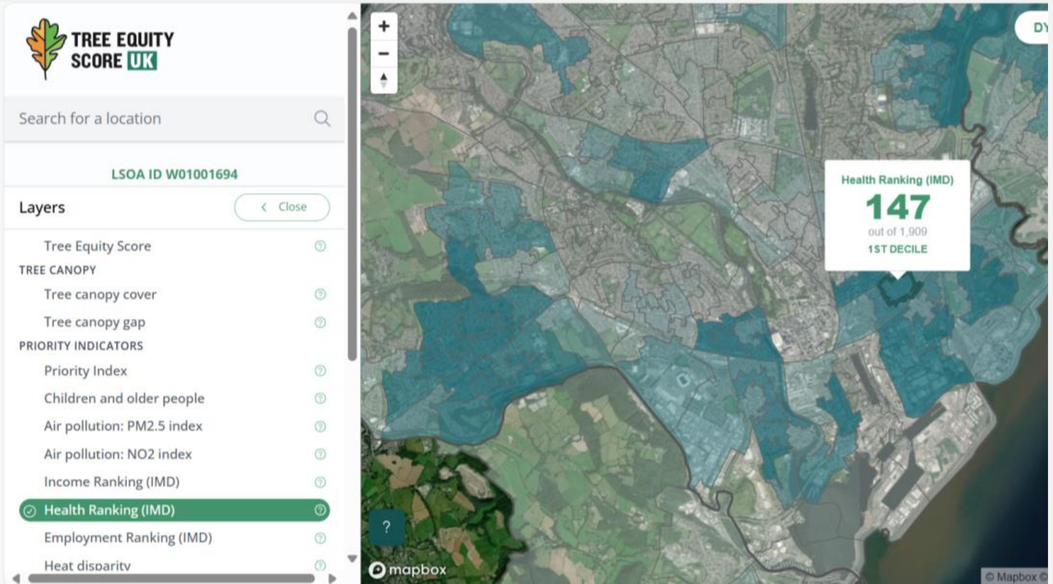

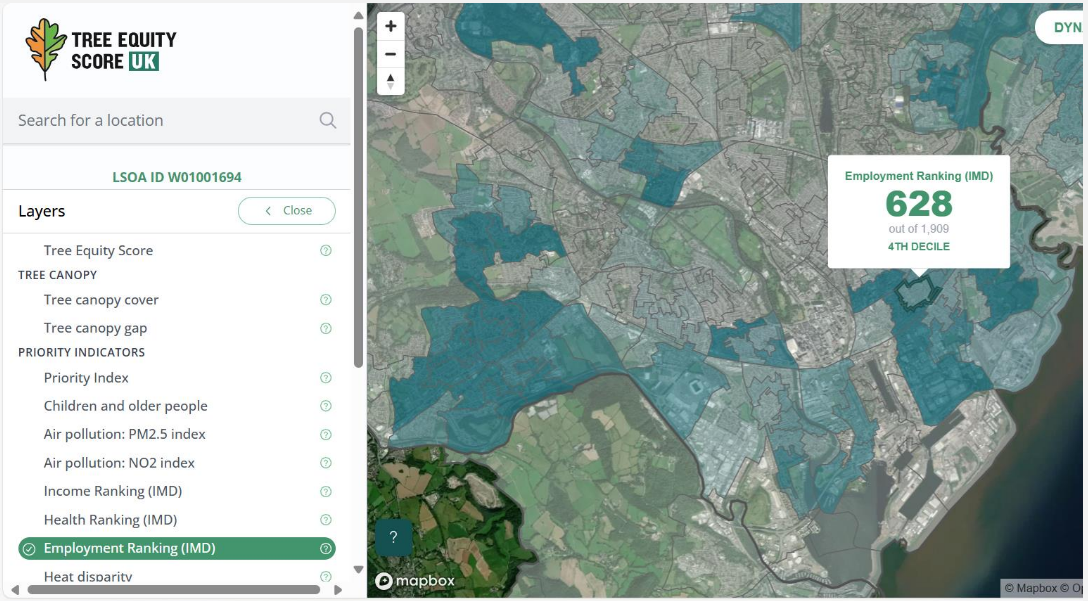

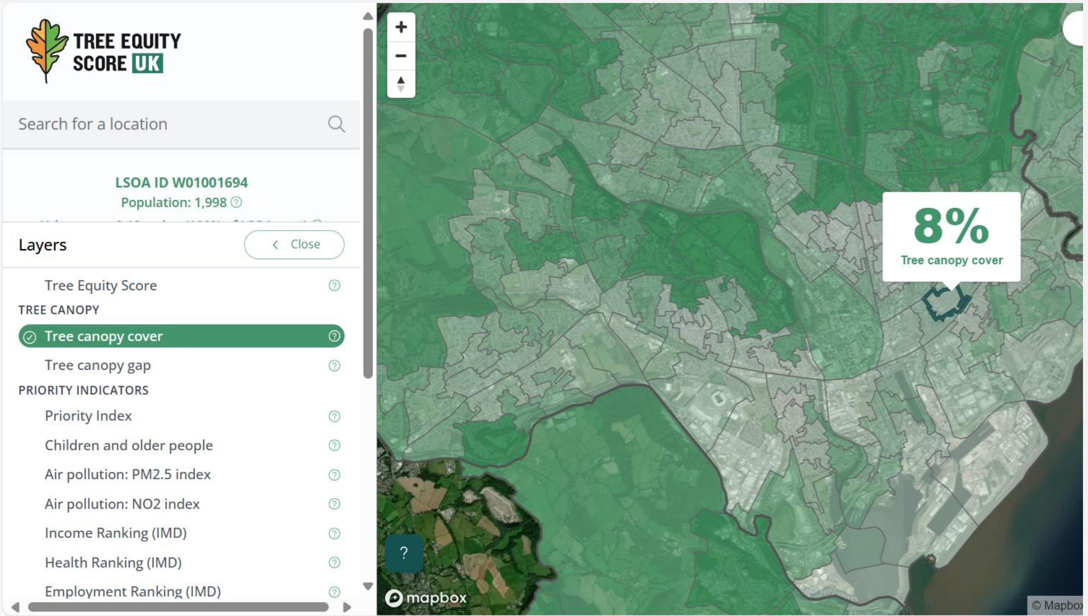

POBLOGAETH VS COED

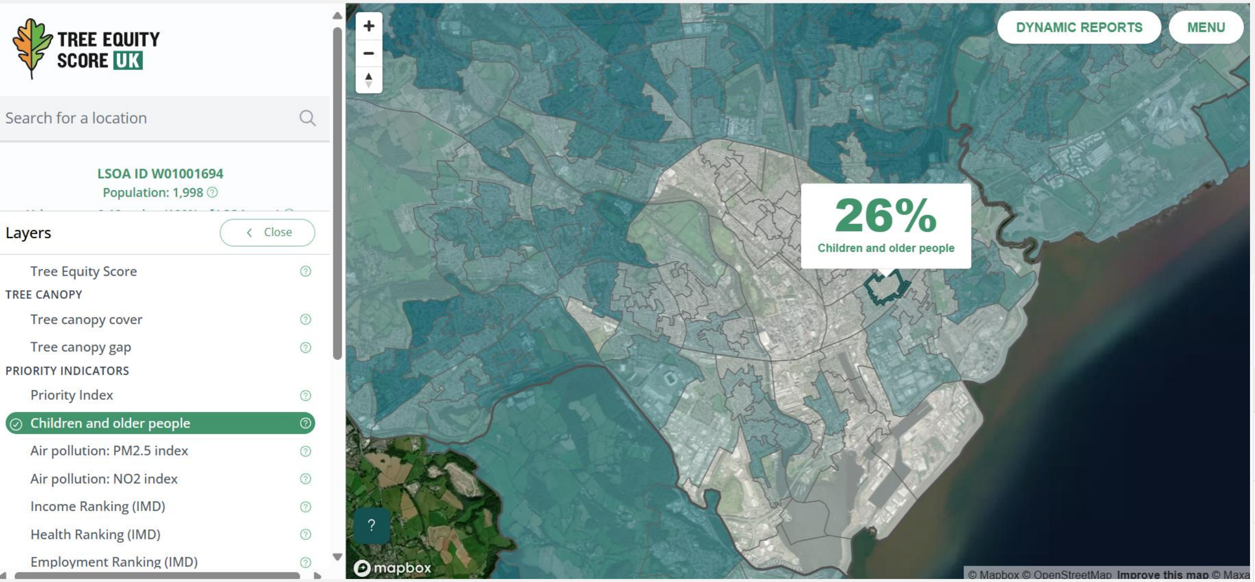

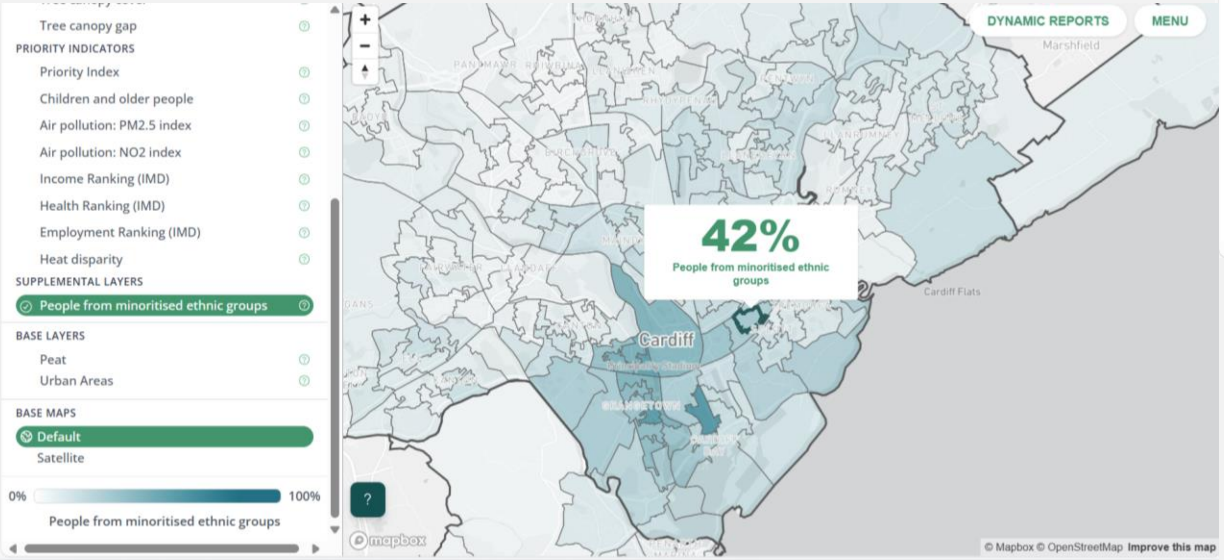

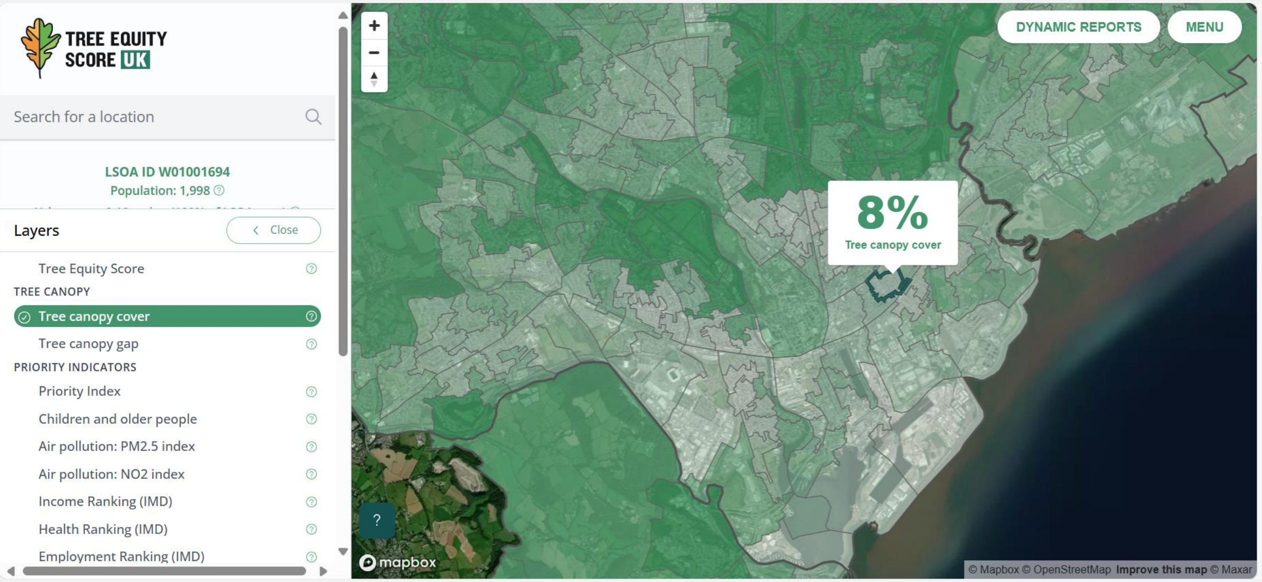

HIDLYDDION

Urban area: 0.18 sq-km (100% of LSOA area)
Cardiff, Wales
Ranked 185th of 215
Filters
Reset
Close
Tree Equity Score 0 75
Tree canopy cover 0 100
Tree canopy gap 0 100
Priority Index 0 1
Children and older people 0 100
Air pollution: PM2.5 index 0 1
Air pollution: NO2 index 0 1
Income Deciles (IMD) 0 10
Health Deciles (IMD) 0 5
Employment Deciles (IMD) 0 10
Heat disparity 2 10
People from minoritised ethnic groups 0 100
Peat
Any
<70
100
Tree Equity Score
DYNAMIC REPORTS
MENU
71
Tree Equity Score
?
mapbox
© Mapbox © OpenStreetMap Improve this map © Maxar

Get all LSOAs to a Tree Equity Score of 100

171 of 215 have a Tree Equity Score below 100

Drag to adjust target score

27 sq-km of canopy expansion will be
ɛeded to get all LSOAs to a score of **100**
ıis is equivalent to 130,467 medium
ɛes). See the significant benefits to the
ımmunity this will create.

Total canopy added

8.54%

Annual ecosystem service value

£5,318,116

ɪRBON	WATER	AIR	
Carbon sequestered 2,225.3 tonnes	**Stormwater runoff prevented** 212.2 million litres	**Pm2.5 pollution removed** 8.5 tonnes	**Nitrogen dioxide removed** 13.9 tonnes
Carbon sequestered equal to: 4,144 petrol-powered cars offset	**Stormwater runoff equal to:** 3,216 standard swimming pools	**Pm2.5 pollution equal to:** 35,689 petrol-powered cars offset	**Sulfur dioxide removed** 1.8 tonnes

COED i BAWB

COED CADW
WOODLAND
TRUST

DIOLCH AM WRANDO

Heb glywed digon?

Gallaf ddweud mwy wrthych

Jacinta Challinor
jacintachallinor@woodlandtrust.org.uk

COED CADW
WOODLAND
TRUST

Byw yn y ddinas er lles a bywyd gwyllt

Penny Gruffydd, Cyngor Abertawe
Fran Rolfe, Cyfoeth Naturiol Cymru

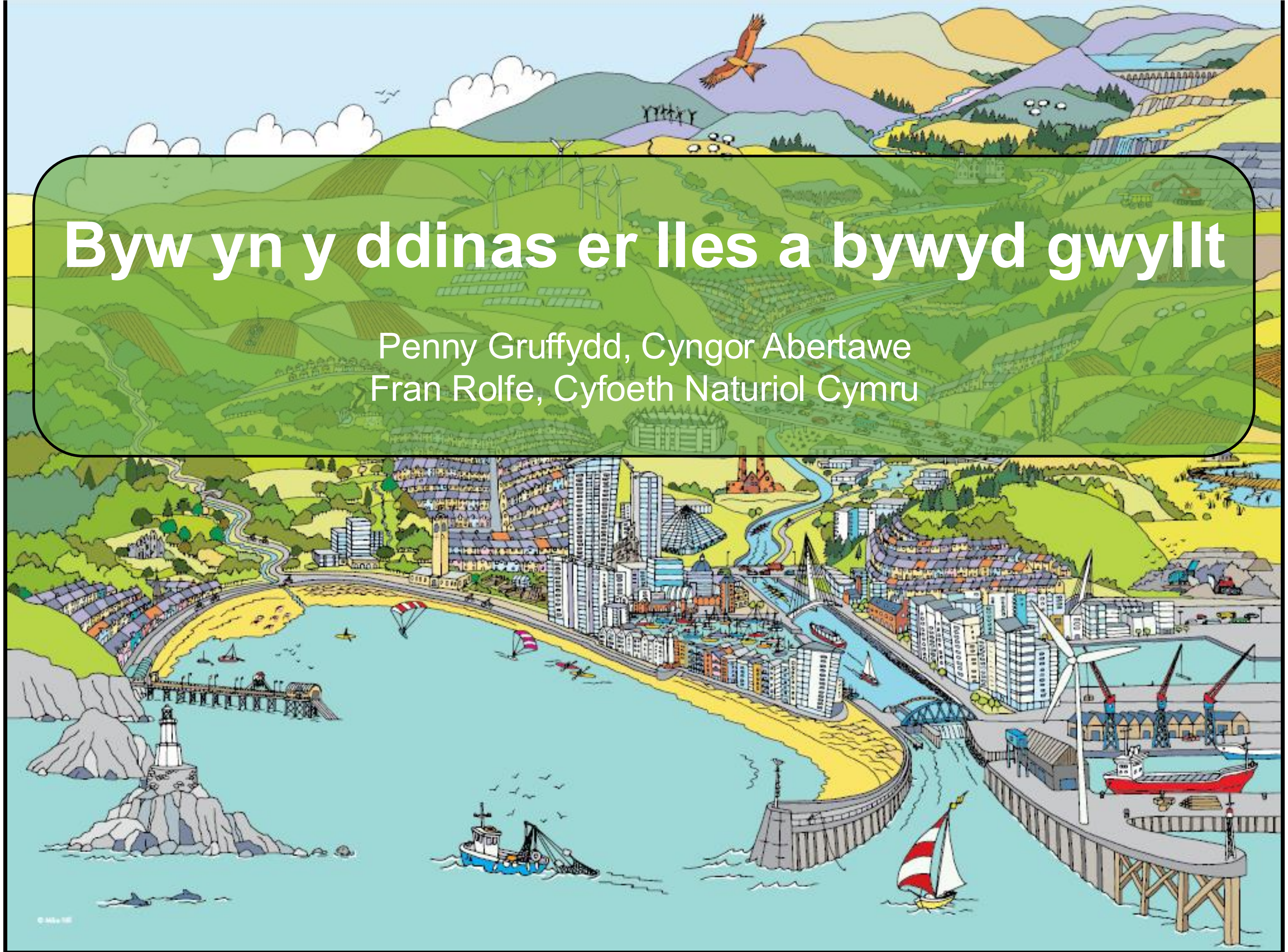

Ardal Ganolog Abertawe: Adfywio’n Dinas ar gyfer Lles a Bywyd Gwyllt

Chwefror 2021

5 Egwyddor Seilwaith Gwyrdd

- Amlswyddogaethol
- Wedi'i addasu ar gyfer newid yn yr hinsawdd
- Iach
- Bioamrywiol
- Clyfar a Chynaliadwy

Cyngor Abertawe Swansea Council

Grey is turning to green and the benefits are astounding in both number and power.
Communities are coming together to build and shape the places where they live, work and play.
New habitats are created, along with new jobs to care for them. Air pollution, flooding and urban heat sinks are reduced, raising the quality of life for miles around.
People feel connected to the new nature on their doorstep and are bound to care for it as it does for them.

Abertawe
ea Council

Mannau ar gyfer pobl a natur

City living for wellbeing and wildlife

Penny Gruffydd, Swansea Council
Fran Rolfe Natural Resources Wales

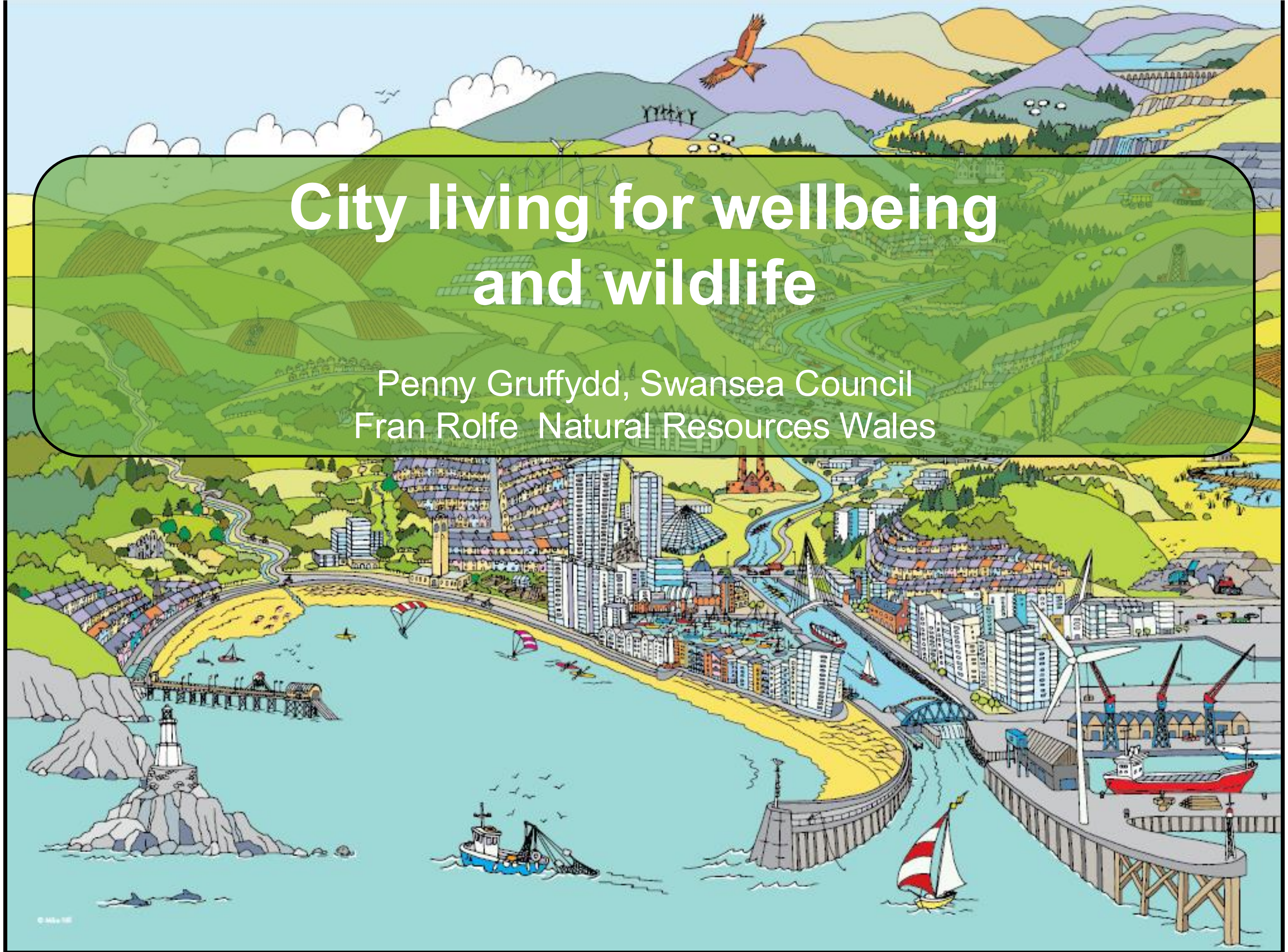

Parc Arfordirol
Coastal Park

WETHERSPOON

G

CENTRE

Abertawe
ea Council

GEORGE ST

Abertawe
Swansea

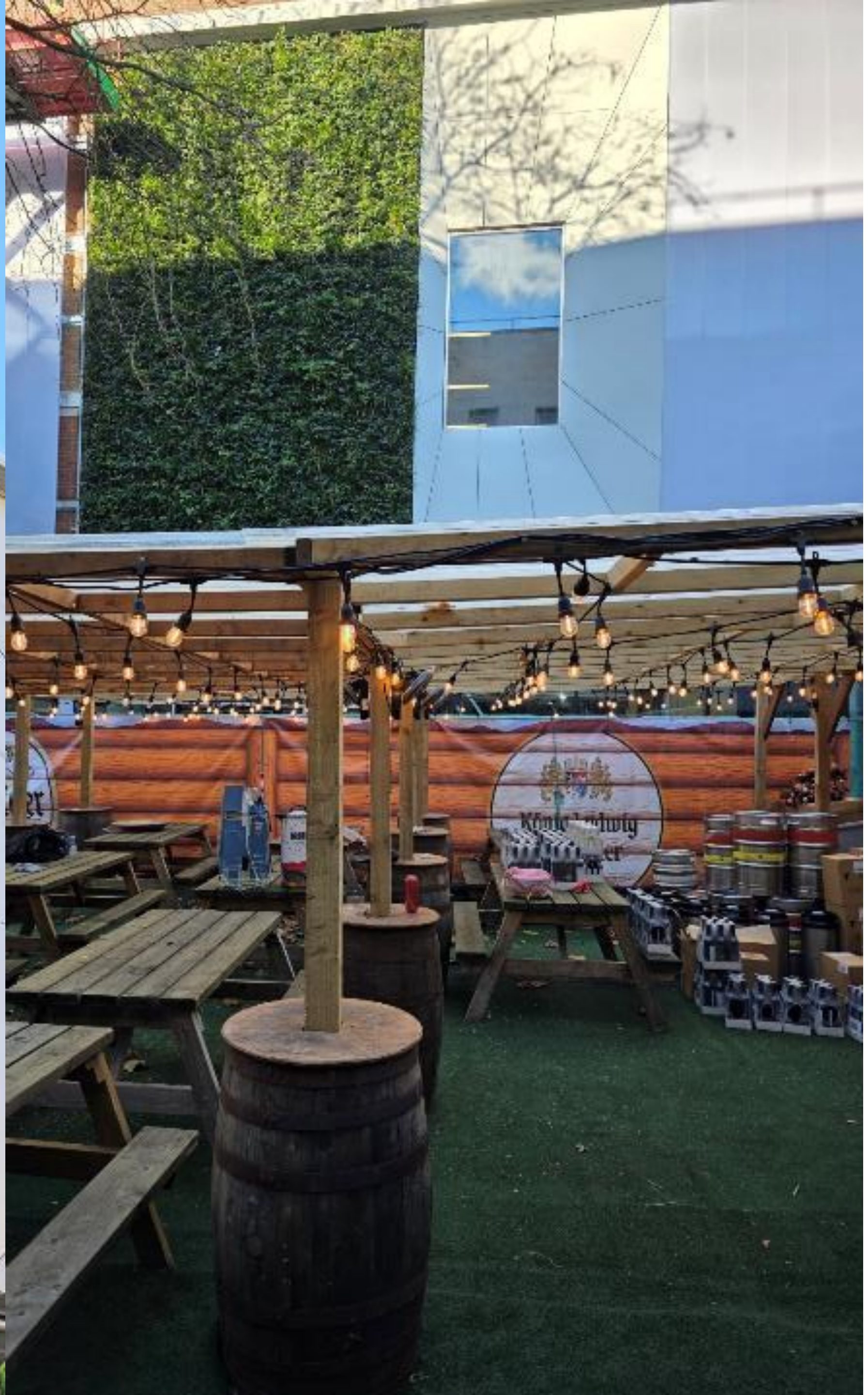

https://wooliesbuildings.wordpress.com/2018/08/22/swansea-store-135/

BÏOM

“Lle y mae natur a’r gymuned yn ffynnu. Byw mewn cartref sydd wedi'i gynllunio ar gyfer y dyfodol, ynghanol pobl o'r un anian sy'n gwerthfawrogi cynaliadwyedd, llesiant a chysylltiad”.

Cynllun Systemau Draenio Cynaliadwy (SDCau) Sandfields

Mae'r prosiect hwn wedi'i ariannu'n rhannol gan Lywodraeth Cymru gyda chefnogaeth Trafnidiaeth Cymru

bertawe
a Council

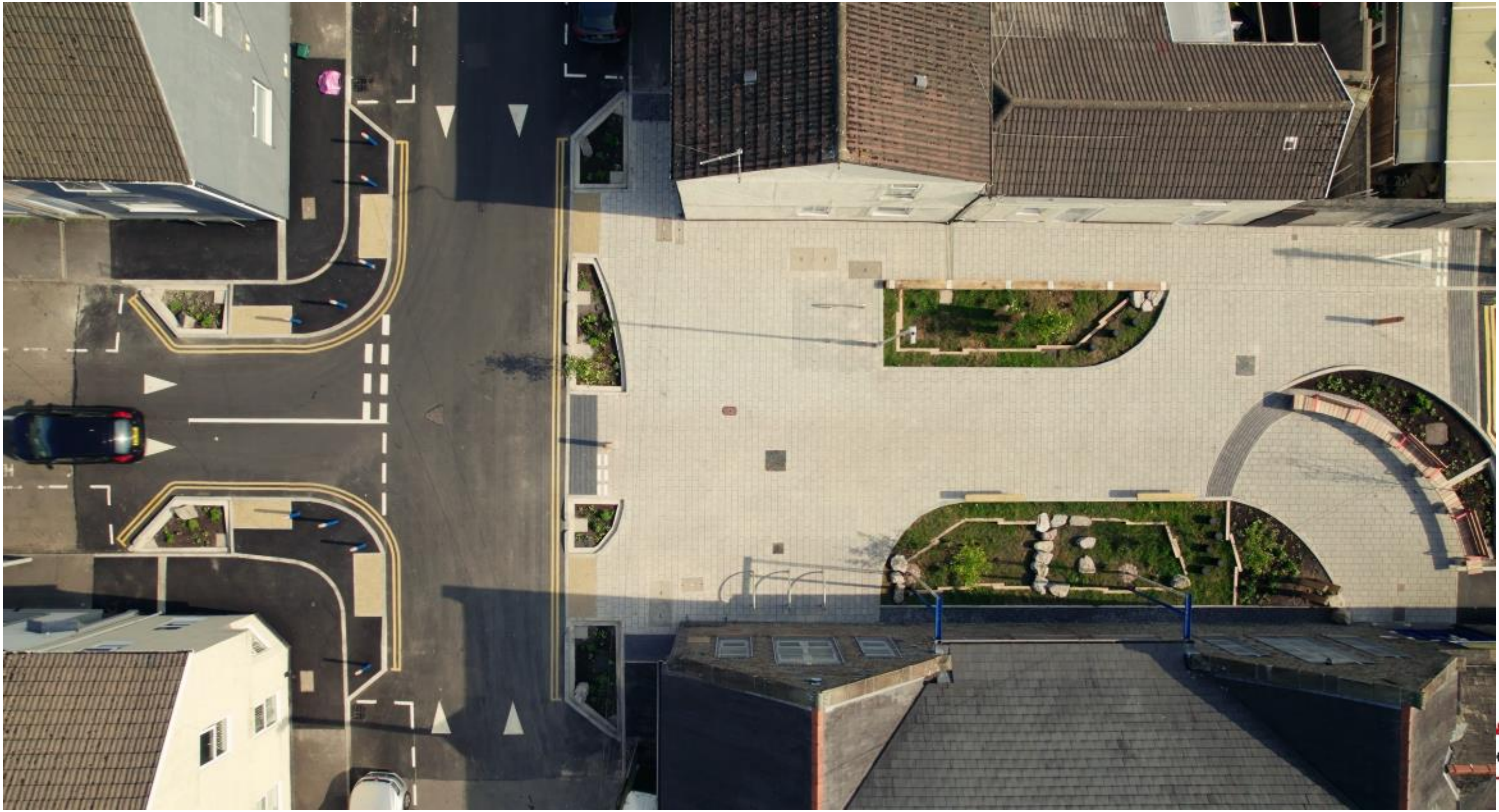

we
cil

https://youtu.be/X80yn0b3DSU?si=3LosTatV2Zt6Lzxg

Cyngor Abertawe
Swansea Council

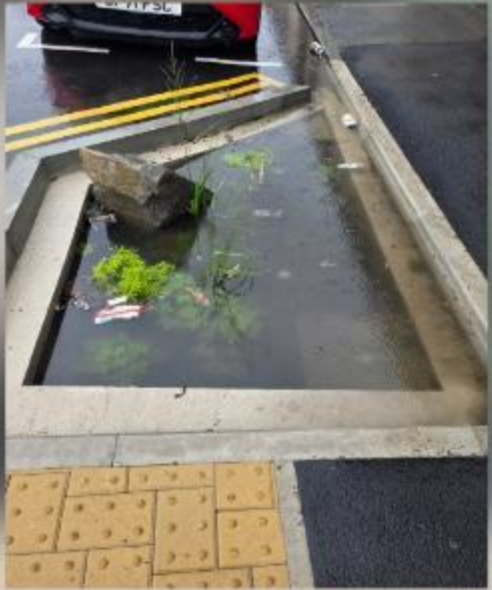

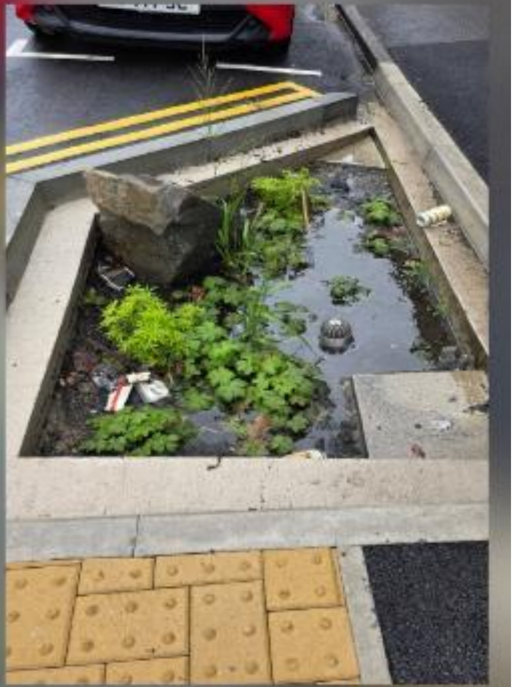

Abertawe
ea Council

Abertawe
ea Council

Diweddariad ar Reoliadau Asesiadau o'r Effaith ar Iechyd (HIA)

Liz Green, WHIASU

GIG CYMRU NHS WALES | Iechyd Cyhoeddus Cymru Public Health Wales

Rheoliadau Asesiadau o'r Effaith ar Iechyd (Cymru) 2025

- Rheoliadau Llywodraeth Cymru, wedi'u llofnodi ym mis Tachwedd 2025 i ddod i rym ar 6 Ebrill 2027 https://www.llyw.cymru/datganiad-ysgrifenedig-rheoliadau-asesiadau-or-effaith-ar-iechyd-cymru-2025

- Blwyddyn bontio Mawrth 2026 – Ebrill 2027

- WHIASU yn cyhoeddi canllawiau HIA ar gyfer cyrff cyhoeddus – Chwefror 2026

- Hyfforddiant ac adnoddau ar gael ar wefan WHIASU https://icccgsib.co.uk/whiasu/

GIG CYMRU NHS WALES
Iechyd Cyhoeddus Cymru
Public Health Wales

Adnoddau ar Gynllunio ac Iechyd

Cheryl Williams, WHIASU

GIG CYMRU NHS WALES | Iechyd Cyhoeddus Cymru Public Health Wales

Cynllunio Lleoedd Iach

- Canllawiau ar ymgorffori iechyd mewn polisi cynllunio yng Nghymru
- Cynulleidfa arfaethedig: Awdurdodau Lleol, Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, Byrddau Iechyd, Ymgynghorwyr Cynllunio
- Cyd-destun cynllunio a pholisi iechyd cenedlaethol a lleol
- Dangosyddion iechyd y boblogaeth a ffynonellau data
- Egwyddorion sy'n seiliedig ar dystiolaeth ar gyfer cynllunio lleoedd iach

Cynllunio Lleoedd Iach

GIG CYMRU NHS WALES | Iechyd Cyhoeddus Cymru | Public Health Wales

Adnoddau HIA a Chynllunio eraill

- Pecyn Cymorth Asesu'r Effaith ar Iechyd (HIA) a Chynlluniau Datblygu
- Lleol (CDLl) – yn rhoi arweiniad ar ddefnyddio asesiadau o'r effaith ar iechyd yn y broses CDLl

- Ar y ffordd yn fuan…canllawiau ar ddefnyddio HIA ym maes datblygu

GIG CYMRU NHS WALES
Iechyd Cyhoeddus Cymru
Public Health Wales

Geiriau cau (ar-lein)

Liz Green, WHIASU

GIG CYMRU NHS WALES | Iechyd Cyhoeddus Cymru Public Health Wales

Gweithgaredd Bwrdd Crwn (wyneb yn wyneb yn unig)

Cheryl Williams, WHIASU

Cydnabyddiaeth delwedd: Beth Blandford gydag Urban Habitats

GIG CYMRU NHS WALES | Iechyd Cyhoeddus Cymru Public Health Wales

Geiriau cau

Mark Drane, Urban Habitats

GIG CYMRU NHS WALES
Iechyd Cyhoeddus Cymru
Public Health Wales

Diolch am ymuno â ni!

Iechyd Cyhoeddus Cymru
Public Health Wales